Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

27 päivänä helmikuuta 2014*

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Nestekidenäyttöjen (LCD) maailmanlaajuiset markkinat — Sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat hintojen ja tuotantokapasiteettien alalla — Alueellinen toimivalta — Yrityksen sisäinen myynti — Sellaisten lopputuotteiden myynti, joiden osana on kartellin kohteena olevia tuotteita — Yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen — Sakot — Pyöristysmenetelmä — Täysi harkintavalta

Asiassa T-91/11,

InnoLux Corp., aiemmin Chimei InnoLux Corp., kotipaikka Zhunan (Taiwan), edustajinaan asianajaja J.-F. Bellis ja solicitor R. Burton,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään P. Van Nuffel, F. Ronkes Agerbeek ja A. Biolan,

vastaajana,

jossa vaaditaan kumoamaan osittain [SEUT] 101 artiklan ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 8.12.2010 tehty komission päätös K(2010) 8761 lopullinen (asia COMP/39.309 – LCD) sekä alentamaan kantajalle kyseisessä päätöksessä määrättyä sakkoa,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Kanninen sekä tuomarit G. Berardis (esittelevä tuomari) ja C. Wetter,

kirjaaja: hallintovirkamies N. Rosner,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.4.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

Asian tausta

1. *Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevat yhtiöt*

1 Chi Mei Optoelectronics Corp. (jäljempänä CMO) oli Taiwanin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka käytti määräysvaltaa aktiivimatriisi-nestekidekerroksella varustettujen nestekidenäyttöjen (LCD-paneeli) tuotannon alalla toimivien maailmanlaajuisesti sijoittautuneiden yhtiöiden muodostamassa konsernissa.

2 CMO teki 20.11.2009 keskittymää koskevan sopimuksen InnoLux Display Corp. -nimisen yhtiön ja TPO Displays Corp. -nimisen yhtiön kanssa. Tämän sopimuksen mukaisesti TPO Displays ja CMO lakkasivat 18.3.2010 alkaen. Jäljelle jäänyt oikeudellinen yksikkö vaihtoi nimeä kahteen kertaan niin, että InnoLux Display Corpista tuli ensin Chimei InnoLux Corp. ja sitten nyt käsiteltävässä asiassa kantajana oleva InnoLux Corp.

2. *Hallinnollinen menettely*

3 [*Luottamuksellinen*],[1] Korean oikeuden mukaan perustettu yhtiö Samsung Electronics Co., Ltd (jäljempänä Samsung) teki Euroopan yhteisöjen komissiolle hakemuksen, joka koski sakoista vapauttamista, sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 2002, C 45, s. 3; jäljempänä vuoden 2002 yhteistyötiedonanto) mukaisesti.

4 Tässä yhteydessä Samsung ilmoitti tiettyjä LCD-paneeleja koskevasta usean yrityksen – joihin kantaja lukeutui – muodostamasta kartellista.

5 Komissio myönsi 23.11.2006 Samsungille ehdollisen vapautuksen sakoista vuoden 2002 yhteistyötiedonannon 15 kohdan mukaisesti mutta eväsi kyseisen vapautuksen toiselta kartelliin osallistuneelta yritykseltä eli LG Display Co. Ltd -yhtiöltä (aiemmin LG Philips LCD Co. Ltd; jäljempänä LGD), joka on Korean oikeuden mukaan perustettu yhtiö.

6 Komissio käynnisti 27.5.2009 hallinnollisen menettelyn ja antoi väitetiedoksiannon [EY] 81 ja [EY] 82 artiklan mukaisten komission menettelyjen kulusta 7.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 (EYVL L 123, s. 18) 10 artiklan mukaisesti. Kyseinen väitetiedoksianto oli osoitettu 16 yhtiölle, joihin kuuluivat muun muassa CMO ja kaksi kokonaan sen omistuksessa olevaa eurooppalaista tytäryhtiötä Chi Mei Optoelectronics BV ja Chi Mei Optoelectronics UK Ltd. Väitetiedoksiannon 281–285 perustelukappaleessa komissio muistutti muun muassa, että oikeuskäytännön mukaan Euroopan unionin kilpailuoikeudessa tunnustetaan ensinnäkin se, että samaan konserniin kuuluvat eri yhtiöt muodostavat yhden taloudellisen yksikön eli SEUT 101 ja SEUT 102 artiklassa tarkoitetun yrityksen, jos kyseiset yhtiöt eivät määritä itsenäisesti toimintaansa markkinoilla (asia T-203/01, Michelin v. komissio, tuomio 30.9.2003, Kok., s. II-4071, 290 kohta), ja toiseksi se, että jotta olettama emoyhtiön ratkaisevasta vaikutuksesta tytäryhtiön käyttäytymiseen markkinoilla vahvistetaan, riittää, että komissio näyttää toteen, että emoyhtiö omistaa tytäryhtiön kokonaan (asia T-405/06, ArcelorMittal Luxembourg ym., tuomio 31.3.2009, Kok., s. II-771, 91 kohta). Väitetiedoksiannon 327–329 perustelukappaleessa komissio selitti mieliin palauttamansa

1 — Luottamukselliset tiedot poistettu tekstistä.

oikeuskäytännön mukaisesti syyt sille, miksi edellä mainittujen kahden CMO:n tytäryhtiön oli katsottava olevan solidaarisesti vastuussa niistä kilpailusääntöjen rikkomisista, joihin CMO oli syyllistynyt.

7 Väitetiedoksiannon liitteenä oli CD-ROM-levyke, joka sisälsi saatavilla olevat osat komission asiakirja-aineistosta. Väitetiedoksiannon adressaatit käyttivät oikeuttaan saada tieto asiakirjakirja-aineiston niistä osista, jotka olivat saatavilla ainoastaan komission tiloissa.

8 Väitetiedoksiannon adressaatit ilmoittivat komissiolle kirjallisesti näkemyksensä komission niitä vastaan esittämistä väitteistä asetetussa määräajassa.

9 Useat väitetiedoksiannon adressaatit, kantaja mukaan lukien, käyttivät oikeuttaan tulla kuulluksi suullisesti 22. ja 23.9.2009 pidetyssä kuulemisessa.

10 Osapuolia pyydettiin 4.3.2010 päivätyllä tietojensaantipyynnöllä ja 6.4.2010 päivätyllä kirjeellä muun muassa toimittamaan sakkojen määrän laskennassa huomioon otettavaa myynnin arvoa koskevia tietoja ja esittämään huomautuksensa tältä osin.

11 CMO vastasi kyseiseen kirjeeseen 23.4.2010.

3. *Riidanalainen päätös*

12 Komissio teki 8.12.2010 päätöksen K(2010) 8761 lopullinen [SEUT] 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/39.309 – LCD; jäljempänä riidanalainen päätös), ja sen tiivistelmä julkaistiin 7.10.2011 ilmestyneessä Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL C 295, s. 8).

13 Riidanalainen päätös oli osoitettu kuudelle kaikkiaan 16:sta väitetiedoksiannon adressaatista, mukaan lukien kantajalle. Päätöstä ei sitä vastoin ollut osoitettu niille kantajan tytäryhtiöille, joille väitetiedoksianto oli osoitettu.

14 Riidanalaisessa päätöksessä komissio totesi, että kuusi suurta kansainvälistä LCD-paneelien valmistajaa, joihin kantaja lukeutui, muodostivat kartellin, joka koski niiden tuotteista seuraavia kahta tavaralajia, jotka olivat kooltaan 12 tuumaa tai sitä suurempia: tietotekniikassa, kuten kannettavissa tietokoneissa ja muissa tietokoneiden näytöissä, käytettävät LCD-paneelit (jäljempänä tietotekniikassa käytettävät LCD-näytöt) ja televisiovastaanottimissa käytettävät LCD-paneelit (jäljempänä televisioiden LCD-ruudut; jäljempänä yhteisesti kartellin kohteena olevat LCD-paneelit).

15 Riidanalaisen päätöksen mukaan kartellia oli pidettävä yhtenä kokonaisuutena pidettävänä jatkettuna SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomisena, joka oli kestänyt vähintäänkin 5.10.2001–1.2.2006 (jäljempänä rikkomisajanjakso). Tämän ajanjakson aikana kartelliin osallistuneet yritykset pitivät useita monenvälisiä kokouksia, joita ne nimittivät ns. kidekokouksiksi ja jotka järjestettiin pääosin taiwanilaisissa hotelleissa. Näiden kokousten tarkoitus oli selvästi kilpailunvastainen, koska ne muodostivat osallistujille tilaisuuden vahvistaa kartellin kohteena olevien LCD-paneelien vähimmäishintoja, keskustella tulevasta hintakehityksestä sen heikentymisen ehkäisemiseksi ja sovittaa yhteen hintojenkorotuksia ja tuotantotasoja. Kartelliin osallistuneet yritykset tapasivat rikkomisajanjakson aikana myös kahdenvälisissä tapaamisissa ja vaihtoivat tiuhaan tietoja kidekokouksissa keskustelluista aiheista. Kartellin osallistujat toteuttivat lisäksi toimenpiteitä kokouksissa tehtyjen päätösten noudattamisen varmistamiseksi (riidanalaisen päätöksen 70–74 perustelukappale).

16 Vaikka kantaja väitti, että televisioiden LCD-ruutujen markkinat muodostivat tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen markkinoista erilliset markkinat ja että kartelli toimi vain viimeksi mainituilla markkinoilla, komissio kuitenkin katsoi, että kyse oli yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatketusta kilpailusääntöjen rikkomisesta, joka kattoi kyseiset tuotteet kokonaisuudessaan (riidanalaisen päätöksen 281 ja 283–290 perustelukappale).

17 Riidanalaisessa päätöksessä määrättyjen sakkojen määrän vahvistamiseksi komissio sovelsi asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettuja suuntaviivoja (EYVL C 210, s. 2; jäljempänä vuoden 2006 suuntaviivat).

18 Vuoden 2006 suuntaviivojen perusteella komissio ensinnäkin määritteli sen kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynnin arvon, jota kilpailusääntöjen rikkominen suoraan tai välillisesti koski. Komissio jakoi kartelliin osallistuneiden yritysten myynnit tätä varten seuraaviin kolmeen luokkaan:

— ”suora myynti Euroopan talousalueella” eli kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti toiselle yritykselle Euroopan talousalueen sisällä

— ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” eli kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti osana saman konsernin, johon tuotteen valmistaja kuuluu, sisällä valmistettua lopputuotetta muulle yritykselle Euroopan talousalueella

— ”epäsuora myynti” eli kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneelle yritykselle, joka sittemmin liittää paneelit osaksi Euroopan talousalueella myymiään lopputuotteita (riidanalaisen päätöksen 380 perustelukappale).

19 Komissio kuitenkin katsoi, että se saattoi ottaa huomioon edellä 18 kohdassa mainituista myynnin luokista ainoastaan kaksi ensimmäistä luokkaa, koska kolmannen myynnin luokan huomioon ottaminen ei ollut tarpeen määrättyjen sakkojen riittävän ehkäisevän vaikutuksen takaamiseksi (riidanalaisen päätöksen 381 perustelukappale).

20 Sen sijaan, että komissio olisi käyttänyt lähtökohtana vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdassa lähtökohtaisesti säädetyn mukaisesti yrityksen myyntiä sen ajanjakson viimeisenä täytenä vuotena, jona yritys osallistui rikkomiseen, se katsoi nyt käsiteltävässä asiassa asianmukaisimmaksi käyttää myynnin keskimääräistä vuotuista arvoa, joka perustui todelliseen myyntiin rikkomisen koko keston ajalta, kun otettiin huomioon erityisesti myynnin eksponentiaalinen kasvu suurimmassa osassa yrityksiä niiden vuosien aikana, joita riidanalainen päätös koskee (riidanalaisen päätöksen 384 perustelukappale).

21 Komissio hylkäsi kantajan tosiseikkoja koskevat vastaväitteet, joiden mukaan merkityksellinen myynnin arvo olisi ensinnäkin pitänyt laskea siten, ettei huomioon oteta kantajan ”suoraa myyntiä Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” eikä ”suoraa myyntiä Euroopan talousalueella” muille väitetiedoksiannon adressaateille, sellaiset LCD-paneelien toimitukset, joita ei ollut laskutettu eurooppalaisilta yrityksiltä, oli jätettävä ottamatta huomioon, ja lisäksi tietotekniikassa käytettävät LCD-näytöt ja televisioiden LCD-ruudut oli erotettava toisistaan. Kantajan rikkomisajanjakson aikana toteutuneeksi merkitykselliseksi myynnin arvoksi vahvistettiin täten 1 555 111 603 euroa, josta kyseisen määrän kartellin kestolla – joka oli 4,33 vuotta – jakamalla saatu myynnin keskimääräinen vuotuinen arvo oli 359 148 176 euroa (riidanalaisen päätöksen 388, 394 ja 398–401 perustelukappale sekä taulukko 4).

22 Komissio totesi toiseksi, että kun otettiin huomioon kyseisen kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuus, sakon perusmäärän laskemiseksi huomioon otettavan myynnin arvon osuudeksi oli kaikkien kartelliin osallistuneiden yritysten osalta vahvistettava 16 prosenttia kyseisten tuotteiden myynnin arvosta (riidanalaisen päätöksen 416 perustelukappale).

23 Kolmanneksi komissio sovelsi kantajaan rikkomisen kestoa koskevaa kerrointa 4,25 sillä perusteella, että kantaja oli osallistunut rikkomiseen kartellin koko keston ajan – joksi riidanalaisessa päätöksessä oli todettu neljä vuotta ja kolme kuukautta (riidanalaisen päätöksen 417 ja 418 perustelukappale sekä taulukko 5).

24 Neljänneksi komissio katsoi, että asian olosuhteiden perusteella oli kaikkien kartelliin osallistuneiden yritysten osalta perusteltua ehkäisevän vaikutuksen takaamiseksi korottaa sakon perusmäärää 16 prosentilla merkityksellisen myynnin keskimääräisestä arvosta (jäljempänä lisämaksu) vuoden 2006 suuntaviivojen 25 kohdan mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 419 ja 424 perustelukappale).

25 Viidenneksi komissio ei todennut minkään kartelliin osallistuneen yrityksen osalta vuoden 2006 suuntaviivojen mukaisia lieventäviä tai raskauttavia seikkoja. Komissio hylkäsi näin ollen muun muassa kantajan ne perustelut, jotka koskivat väitettyjä tosiseikkoja, joiden mukaan kantajan rooli kartellissa oli ollut passiivinen, kantajan osallistuminen kartelliin oli johtunut huolimattomuudesta ja kantaja oli tehnyt komission kanssa yhteistyötä, joka ylitti vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalan, vaikkei komissio ollut esittänyt sille yhtä täsmällisiä tietojensaantipyyntöjä kuin muille kartelliin osallistuneille yrityksille lähettämänsä tietojensaantipyynnöt (riidanalaisen päätöksen 426, 430, 433, 434, 438, 439 ja 442–444 perustelukappale).

26 Kuudenneksi komissio ensinnäkin myönsi vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella Samsungille täyden vapautuksen sakoista. Lisäksi komissio katsoi, ettei kantajan tekemä yhteistyö oikeuttanut sitä sakkojen määrän alentamiseen (riidanalaisen päätöksen 455–458 ja 472 kohta).

27 Näillä perusteilla komissio määräsi riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa kantajan maksettavaksi 300 000 000 euron sakon.

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

28 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 21.2.2011 toimittamallaan kannekirjelmällä.

29 Unionin yleinen tuomioistuin (kuudes jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja esittää unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimina asianosaisille tiettyjä kirjallisia kysymyksiä, joihin ne vastasivat asetetussa määräajassa.

30 Asianosaisten lausumat ja niiden vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 24.4.2013 pidetyssä istunnossa.

31 Kantaja vaatii lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen kantajaa koskevilta osin

— alentaa riidanalaisessa päätöksessä kantajalle määrätyn sakon määrää

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

32 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

33 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi seuraaviin kolmeen kanneperusteeseen:

— ensimmäisen kanneperusteen mukaan komissio sovelsi sakon laskemiseksi merkityksellistä myynnin arvoa määrittäessään oikeudellisesti virheellistä käsitettä eli käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”

— toisen kanneperusteen mukaan komissio rikkoi SEUT 101 artiklaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklaa, kun se totesi, että kilpailusääntöjen rikkominen kattoi televisioiden LCD-ruudut

— kolmannen kanneperusteen mukaan komission kantajan osalta toteamaan merkitykselliseen myynnin arvoon sisältyi virheellisesti muuta myyntiä kuin kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti.

1. *Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan komissio sovelsi sakon laskemiseksi merkityksellistä myynnin arvoa määrittäessään oikeudellisesti virheellistä käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”*

34 Kantajan ensimmäinen kanneperuste koostuu lähinnä kahdesta osasta, joista ensimmäinen koskee sitä, että käsite ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” on ristiriidassa sen seikan kanssa, ettei sellaisten lopputuotteiden osalta, joiden osana on kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja, ollut todettu kilpailusääntöjen rikkomista, ja toinen osa tähän käsitteeseen itsessään väitetysti kuuluvia epäjohdonmukaisuuksia.

Kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee sitä, että käsite ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” on ristiriidassa sen seikan kanssa, ettei lopputuotteiden, joiden osana on kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja, osalta ollut todettu kilpailusääntöjen rikkomista

35 Kantaja väittää yhtäältä, että käsitteen ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” käyttö ei ole sopusoinnussa vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdan kanssa, koska komissio otti huomioon sellaisten lopputuotteiden myynnin, joiden osalta riidanalaisessa päätöksessä ei ollut todettu rikkomista ja jotka eivät siis liity suoraan tai edes välillisesti kyseisessä päätöksessä todettuun rikkomiseen. Toisaalta kantaja korostaa, että kartellin kohteena olevien LCD-paneelien hinnat eivät ole sellaisten lopputuotteiden viitehintoja, joiden osana on kyseisiä LCD-paneeleja.

36 Vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdan mukaan ”määrittääkseen sakon perusmäärän komissio käyttää sellaisten rikkomiseen suoraan tai epäsuorasti liittyvien tavaroiden tai palveluiden myyntiarvoa, jotka yritys on myynyt Euroopan talousalueen (ETA) alueella sijaitsevalla asian kannalta merkityksellisellä maantieteellisellä alueella”.

37 Tästä on huomattava, että tästä säännöksestä ei ilmene, että merkityksellistä myynnin arvoa laskettaessa huomioon voitaisiin ottaa ainoastaan ne liiketoimet, joihin kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevät menettelytavat ovat todellisuudessa kohdistuneet (ks. vastaavasti asia T-211/08, Putters International v. komissio, tuomio 16.6.2011, Kok., s. II-3729, 58 kohta).

38 Vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdan sanamuoto koskee merkityksellisillä markkinoilla, joihin rikkominen on vaikuttanut, toteutunutta myyntiä. Kyseinen kohta ei sitä suuremmalla syyllä koske pelkästään tapauksia, joissa komissiolla on asiakirjatodisteita kilpailusääntöjen rikkomisesta (ks. vastaavasti em. asia Putters International v. komissio, tuomion 59 kohta).

39 Unionin kilpailusääntöjen tarkoitus tukee tätä tulkintaa. Kantajan ehdottama tulkinta merkitsisi sitä, että kartelliasioissa määrättävien sakkojen perusmäärän määrittämiseksi komissiolla olisi kussakin tapauksessa velvollisuus vahvistaa, mihin yksittäisiin myyntitapahtumiin kartelli on vaikuttanut. Unionin tuomioistuimet eivät ole koskaan asettaneet tällaista velvollisuutta, eikä mikään viittaa siihen, että komissiolla olisi ollut aikomus asettaa itselleen tällaista velvollisuutta vuoden 2006 suuntaviivoissa (ks. vastaavasti em. asia Putters International v. komissio, tuomion 60 kohta).

40 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se osa liikevaihdosta, joka tulee kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olevista tavaroista, on omiaan osoittamaan rikkomisen laajuutta kyseisillä markkinoilla. Erityisesti kilpailunrajoituksen kohteena olleista tuotteista kertynyt liikevaihto on objektiivinen peruste, jolla tämän menettelyn haitallinen vaikutus tavanomaiseen kilpailuun saadaan täsmällisesti mitatuksi (em. asia Putters International v. komissio, tuomion 61 kohta; ks. vastaavasti myös yhdistetyt asiat 100/80-103/80, Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok., s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 121 kohta ja asia T-151/94, British Steel v. komissio, tuomio 11.3.1999, Kok., s. II-629, 643 kohta).

41 Nyt käsiteltävässä asiassa on muistutettava, että komissio määritteli riidanalaisen päätöksen 380 perustelukappaleessa edellä 18 kohdassa mainitut myynnin luokat.

42 Asiassa on riidatonta, että ”suora myynti Euroopan talousalueella” täyttää vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdan edellytykset, kun niitä luetaan merkityksellisen oikeuskäytännön valossa.

43 ”Suorasta myynnistä Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” kantaja väittää ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisessä osassa, ettei tämä myynti liity suoraan tai välillisesti kyseiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen, koska se koskee sellaisten lopputuotteiden myyntiä, joiden osana on kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja, eikä kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myyntiä.

44 Tästä on huomautettava ensinnäkin, että vaikka vuoden 2006 suuntaviivojen 13 kohdassa olevassa ensimmäisessä alaviitteessä todetaan, että rikkomiseen suoraan liittyvästä myynnistä voidaan todeta olevan kyse silloin, kun myös ylemmän ja alemman laatuluokan hyödykkeiden hinta perustuu horisontaalisen hintasopimuksen kohteena olevan hyödykkeen mukaiseen hintaan, siinä täsmennetään, että tilanteeseen viitataan ainoastaan esimerkinomaisesti. Kantajan esittämällä väitteellä, jonka mukaan nyt käsiteltävässä asiassa sellaiset lopputuotteet, joiden osana on kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja, eivät ole kyseisiin tuotteisiin nähden ylemmän tai alemman laatuluokan hyödykkeitä, ei siis ole merkitystä.

45 Siitä kantajan esittämästä seikasta, että riidanalaisessa päätöksessä ei todettu rikkomista sellaisten lopputuotteiden osalta, joiden osana on kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja, on todettava, ettei komissio ole ottanut huomioon lopputuotteiden myynnin kokonaisarvoa vaan ainoastaan sen osan tästä myynnin arvosta, joka voi vastata kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja, jotka ovat osa lopputuotteita, siltä osin kuin kantaja on myynyt kyseiset tuotteet Euroopan talousalueelle sijoittautuneille kolmansille yrityksille. Vaikka on ilmeistä, ettei komissio voinut ottaa huomioon koko lopputuotteiden myynnin arvoa kokonaisuudessaan, ellei se ensin ollut todennut lopputuotteita koskevaa rikkomista, ei voida katsoa, että tällaisen rikkomisen toteaminen olisi tarpeen, jotta voitaisiin ottaa huomioon se osa tästä myynnin arvosta, joka vastaa kartellin kohteena olevien LCD-paneelien arvoa lopputuotteessa.

46 Ellei komissio olisi käyttänyt käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”, se ei olisi voinut ottaa sakon laskennassa huomioon merkittävää osaa kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynnistä, jonka toteuttajina olivat vertikaalisesti integroituneet kartelliin osallistuneet yritykset, vaikka tämä myynti rajoitti kilpailua Euroopan talousalueella.

47 Edellä 37–40 kohdassa mieliin palautetun oikeuskäytännön mukaisesti komission oli siis otettava huomioon rikkomisen laajuus kyseisillä markkinoilla, ja se voi käyttää tässä kantajan kartellin kohteena olevista LCD-paneeleista saamaa liikevaihtoa objektiivisena tekijänä, joka antaa oikean kuvan kantajan kartelliin osallistumisen vahingollisuudesta kilpailulle, kunhan tämä liikevaihto seuraa myynnistä, joka liittyy Euroopan talousalueeseen. Tällainen liityntä on kuitenkin olemassa silloin, kun kantaja luovuttaa kartellin kohteena olevat LCD-paneelit tytäryhtiöilleen – niiden sijoittautumispaikasta riippumatta – ja nämä liittävät kyseiset paneelit lopputuotteisiinsa, jotka myydään kolmansille Euroopan talousalueella.

48 Se, että komissio päätti ottaa huomioon ”suoran myynnin Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”, on sitäkin perustellumpaa nyt käsiteltävässä asiassa sen vuoksi, että riidanalaiseen päätökseen sisältyvistä todisteista ilmenee (ks. erityisesti riidanalaisen päätöksen 394 perustelukappale) – mitä kantaja ei ole saattanut kyseenalaiseksi –, että kartellin kohteena olevien LCD-paneelien sisäisessä myynnissä kartelliin osallistuneille yrityksille sovellettiin hintoja, joihin kyseinen kartelli vaikutti.

49 Kuten muun muassa riidanalaisen päätöksen 92 ja 93 perustelukappaleesta ilmenee, kartelliin osallistuneet yritykset olivat tietoisia siitä, että kartellin kohteena olevien LCD-paneelien hinta vaikutti sellaisten lopputuotteiden hintaan, joiden osana niitä käytettiin.

50 Lopuksi kantajan perustelusta, jonka mukaan asiassa T-348/05, JSC Kirovo-Chepetsky Khimichesky Kombinat vastaan neuvosto, 10.9.2008 annettu tuomio (62 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) estää mitenkään rinnastamasta tietyn osan sisältävien lopputuotteiden myyntiä näiden osien myyntiin sellaisenaan, on huomattava, että sitä asiayhteyttä ja sitä päämäärää, joiden perusteella komissio otti huomioon sellaiset kartellin kohteena olevat LCD-paneelit, jotka on otettu erinäisten lopputuotteiden osaksi, ei voida samaistaa kyseisen tuomion antamiseen johtaneen asian asiayhteyteen ja päämääriin.

51 Edellä mainitussa asiassa JSC Kirovo-Chepetsky Khimichesky Kombinat vastaan neuvosto (tuomion 54, 55, 57 ja 58 kohta) Euroopan unionin neuvosto toteutti ensin tiettyjä tuotteita – muun muassa ammoniumnitraattia – koskevan polkumyyntitutkimuksen perusteella näihin tuotteisiin sovellettavia polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä ja laajensi sittemmin kyseisten toimenpiteiden soveltamisalan uutta tutkimusta aloittamatta kattamaan muita tuotteita sillä perusteella, että viimeksi mainitut tuotteet olivat muun muassa ammoniumnitraattipitoisuuden suhteen samankaltaisia kuin kyseisen polkumyyntitutkimuksen kohteena olleet tuotteet.

52 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kyseisen soveltamisalan laajentamisen laittomaksi ja totesi tältä osin seuraavaa:

> ”62. – – Lopputuotteen osa voi luonnollisesti olla polkumyynnin vastaisten toimenpiteiden kohteena mutta näissä tapauksissa tätä osaa on pidettävä tuotteena, joka on sellaisenaan polkumyynnin kohteena. Kun kohteena ei ole kyseinen osa sinällään vaan toisen tuotteen osatekijänä, kyseessä oleva tuote on tämä viimeksi mainittu tuote kaikkine osatekijöineen ja polkumyyntitutkimuksen on näin ollen kohdistuttava tähän tuotteeseen riippumatta sen osatekijöistä. Vain sellaisten tuotteiden osalta, jotka ovat olleet polkumyyntitutkimuksen kohteena, voidaan toteuttaa polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä silloin, kun on todettu, että kyseisiä tuotteita tuodaan yhteisöön [polkumyynnillä muista kuin Euroopan yhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta 22.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 384/96 (EYVL 1996, L 56, s. 1)] 1 artiklassa tarkoitetulla tavalla samankaltaisiin tuotteisiin verrattuna alempaan hintaan. Tästä seuraa, että koska on riidatonta, että uudentyyppiset tuotteet, joita riidanalainen asetus koskee, eroavat alkuperäisissä asetuksissa tarkoitetusta kyseessä olevasta tuotteesta, näille tuotteille ei voida asettaa polkumyyntitullia tekemättä ensin polkumyyntitutkimusta sen tutkimiseksi, ovatko myös nämä tuotteet polkumyynnin kohteena yhteisön markkinoilla.”

53 Nyt käsiteltävässä asiassa ei ole tapahtunut mitään vastaavaa, sillä komissio ei käyttänyt tässä asiassa kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja koskevaa tutkimusta todetakseen rikkomisen sellaisten lopputuotteiden osalta, joiden osana näitä LCD-paneeleja on käytetty. Komissio ei missään määrin samaistanut kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja lopputuotteisiin, joiden osana niitä on käytetty, vaan – yksinomaan sakon määrän laskemista varten – ainoastaan totesi, että kantajan kaltaisten vertikaalisesti integroituneiden yritysten osalta lopputuotteiden myyntipaikka oli sama kuin paikka, jossa kartellin kohteena olevia osia myytiin kolmannelle, joka ei siis kuulunut samaan yritykseen kuin kyseisen osan tuottanut yritys.

54 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa, joka koskee käsitteeseen ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” väitetysti itsessään kuuluvia epäjohdonmukaisuuksia

55 Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa koostuu kahdesta väitteestä, jotka koskevat käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”, joka kantajan mukaan johtaa siihen, että komissio yhtäältä ylitti alueellisen toimivaltansa rajat ja toisaalta kohteli kantajaa muita samaan kartelliin osallistuvia yrityksiä epäsuotuisammin ja syrjivästi.

Komission toimivalta

56 Kantaja väittää, että laskiessaan ”suoraa myyntiä Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” komissio muutti keinotekoisesti kyseisen myynnin tosiasiallista tapahtumapaikkaa ja siten ylitti alueellisen toimivaltansa rajat.

57 Aluksi on palautettava mieliin oikeuskäytännössä vahvistetut periaatteet, jotka koskevat komission alueellista toimivaltaa kilpailusääntöjen rikkomisen toteamiseksi.

58 Oikeuskäytännössä on tältä osin tunnustettu, että silloin kun yritykset, jotka ovat sijoittautuneet Euroopan talousalueen ulkopuolelle mutta tuottavat Euroopan talousalueella kolmansille myytäviä hyödykkeitä, ovat keskenään yhteistoiminnassa siltä osin, mitä hintoja ne perivät Euroopan talousalueelle sijoittautuneilta asiakkailtaan, ja kun ne toteuttavat tätä yhteistoimintaa myymällä tosiasiallisesti yhteen sovitetuilla hinnoilla, ne osallistuvat yhteistoimintaan, jonka tarkoituksena ja vaikutuksena on rajoittaa kilpailua sisämarkkinoilla SEUT 101 artiklassa tarkoitetulla tavalla, ja että komissiolla on alueellinen toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 ja 125/85-129/85, Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomio 27.9.1988, Kok., s. 5193; jäljempänä sellu I -tapaus, 13 ja 14 kohta).

59 Oikeuskäytännössä on lisäksi täsmennetty, että SEUT 101 artiklan rikkominen koostuu kahdesta osatekijästä eli yritysten välisen yhteistoimintajärjestelyn tekemisestä ja sen toimeenpanosta. Jos kilpailuoikeudessa säädettyjen kieltojen soveltaminen riippuisi paikasta, jossa kartelli on luotu, se johtaisi väistämättä siihen, että yrityksille annettaisiin yksinkertainen keino kiertää kyseiset kiellot. Ratkaiseva tekijä on näin ollen paikka, jossa kartelli pannaan toimeen. Sen määrittämiseksi, sijaitseeko kyseinen paikka Euroopan talousalueella, ei ole merkitystä sillä, ovatko kartelliin osallistujat turvautuneet Euroopan talousalueella sijaitseviin tytäryhtiöihin, kauppaedustajiin, asiamiehiin tai sivuliikkeisiin luodakseen yhteyksiä toisiinsa ja siellä sijaitseviin ostajiin (ks. vastaavasti asia sellu I, tuomion 16 ja 17 kohta).

60 Kun täytäntöönpanoa koskeva edellytys täyttyy, komission toimivalta soveltaa unionin kilpailusääntöjä mainitunkaltaiseen käyttäytymiseen perustuu kansainvälisessä oikeudessa yleisesti tunnustettuun alueperiaatteeseen (sellu I -tapaus, tuomion 18 kohta).

61 Sellu I -tapauksessa annetusta tuomiosta ilmenevä oikeuskäytäntö on toistettu asiassa T-102/96, Gencor vastaan komissio, 25.3.1999 annetussa tuomiossa (Kok., s. II-753), jossa oli kyse yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4064/89 (EYVL 1990, L 257, s. 13) – joka korvattiin yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1) – tarkoitettua yrityskeskittymää koskevasta päätöksestä.

62 Tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tosin totesi, että kun on ennustettavissa, että suunnitellulla yrityskeskittymällä olisi välittömiä ja merkittäviä vaikutuksia unionissa, unionin yrityskeskittymiä koskevan lainsäädännön soveltaminen on kansainvälisen oikeuden perusteella perusteltua (em. asia Gencor v. komissio, tuomion 90 kohta).

63 Edellä mainitussa asiassa Gencor vastaan komissio annetun tuomion 87 kohdassa kuitenkin korostettiin pääasiallisesti, että kartellin täytäntöönpanoa koskeva kriteeri, joka perustaa liittymän unionin alueeseen, täyttyy pelkästään sillä, että kartellin kohteena tuotteita myydään unionissa, riippumatta siitä, missä tarjontalähteet ja tuotantolaitokset sijaitsevat. Kyseisessä asiassa näin ollen hylättiin perustelu, jonka kantaja pyrki perustamaan siihen, ettei käsiteltävässä asiassa kyseessä ollut keskittymä ollut syntynyt eikä sitä ollut pantu täytäntöön unionin alueella vaan Etelä-Afrikassa eivätkä sellu I -tapauksessa annetussa tuomiossa vahvistetut alueellisen toimivallan edellytykset siten täyttyneet (ks. em. asia Gencor v. komissio, tuomion 56, 61 ja 87 kohta).

64 Tästä seuraa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättelyllä edellä mainitussa asiassa Gencor vastaan komissio annetussa tuomiossa aseteta kyseenalaiseksi sellu I -tapauksessa annetusta tuomiosta seuraavaa oikeuskäytäntöä.

65 Näin ollen nyt käsiteltävässä asiassa riittää, kun keskitytään kysymykseen siitä, voiko komissio käyttää käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” sellu I -tapauksessa annetussa tuomiossa vahvistettuja periaatteita loukkaamatta.

66 Tästä on todettava ensinnäkin, että silloin, kun maailmanlaajuisen kartellin tarkoituksena on rajoittaa kilpailua, se pannaan sellu I -tapauksessa annetussa tuomiossa tarkoitetulla tavalla täytäntöön sisämarkkinoilla pelkästään sillä, että kartellin kohteena olevia tuotteita myydään näillä markkinoilla.

67 On nimittäin todettava, ettei kartellin täytäntöönpano välttämättä merkitse sitä, että sillä on tosiasiallisia vaikutuksia (asia T-30/05, Prym ja Prym Consumer v. komissio, tuomio 12.9.2007, 110 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; ks. vastaavasti myös yhdistetyt asiat C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P, Erste Group Bank ym. v. komissio, tuomio 24.9.2009, Kok., s. I-8681, 116 ja 117 kohta). Tosiasiassa sillä, onko kartellilla ollut konkreettisia vaikutuksia kartelliin osallistuvien yritysten soveltamiin hintoihin, on merkitystä ainoastaan kartellin vakavuuden määrittämiseksi sakon laskemista varten, jos komissio päättää tukeutua tähän perusteeseen (ks. vastaavasti asia C-8/08, T-Mobile Netherlands ym., tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4529, 31 kohta) yhtenä niistä perusteista, joita se tässä asiayhteydessä voi ottaa huomioon. Nyt käsiteltävässä asiassa se ei kuitenkaan ole näin tehnyt (ks. riidanalaisen päätöksen 416 perustelukappale).

68 Merkitystä ei myöskään ole sillä, etteivät kartelliin osallistuneet yritykset ole aina pitäytyneet hintoja koskevissa päätöksissä. Hinnan – vaikka vain viitehinnankin – vahvistaminen vaikuttaa nimittäin kilpailuun sen vuoksi, että sen avulla kaikilla kartellin osapuolilla on mahdollisuus ennustaa muiden kilpailijoiden harjoittama hintapolitiikka kohtuullisen varmasti. Yleisemmällä tasolla tällaisilla kartelleilla puututaan suoraan kyseisten markkinoiden oleellisiin kilpailutekijöihin. Ilmaisemalla yhteisen tahdon soveltaa tuotteisiinsa tiettyä hintatasoa kyseiset tuottajat eivät enää määritä itsenäisesti omaa markkinapolitiikkaansa, mikä on vastoin perussopimuksen kilpailua koskeviin määräyksiin kuuluvaa ajatusta (ks. asia T-224/00, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomio 9.7.2003, Kok., s. II-2597, 120 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

69 Toiseksi on todettava, että sellu I -tapauksessa annetussa tuomiossa tarkoitettu täytäntöönpanon käsite perustuu lähinnä kilpailuoikeudessa käytettyyn yrityksen käsitteeseen, sellaisena kuin se ilmenee edellä 6 kohdassa mieliin palautetusta oikeuskäytännöstä (ks. vastaavasti myös asia 170/83, Hydrotherm Gerätebau, tuomio 12.7.1984, Kok., s. 2999, 11 kohta ja yhdistetyt asiat C-201/09 P ja C-216/09 P, ArcelorMittal Luxembourg v. komissio ja komissio v. ArcelorMittal Luxembourg ym., tuomio 29.3.2011, Kok., s. I-2239, 95 kohta), jolle on annettava ratkaiseva rooli komission alueellisen toimivallan määrittämiseksi kyseisen lainsäädännön soveltamista varten.

70 Erityisesti on niin, että jos yritys, johon kantaja kuuluu, on osallistunut Euroopan talousalueen ulkopuolella toteutettuun kartelliin, komission on voitava ryhtyä toimenpiteisiin niiden vaikutusten osalta, joita kyseisen yrityksen käyttäytymisellä on ollut kilpailuun sisämarkkinoilla, ja määrätä tälle sakko, joka on oikeassa suhteessa kyseisen kartellin haitallisuuteen asianomaisilla markkinoilla. Silloin, kun kantajan tuottamat kartellin kohteena olevat LCD-paneelit on otettu osaksi kantajan kanssa samaan yritykseen kuuluvien yhtiöiden lopputuotteita ja tämä yritys myy näitä lopputuotteita Euroopan talousalueella, on katsottava, että kartelli on vaikuttanut tähän myyntiin ja sitä edeltäviin liiketoimiin.

71 Tässä yhteydessä ratkaisevaa ei ole se, onko kyseisen yrityksen sisäisessä myynnissä käytetty kartellin vuoksi korotettuja hintoja. Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, nämä hintojenkorotukset heijastavat kartellin haitallisuutta. Jos kysymykseen vastataan kieltävästi, kartellin haitallisuus perustuu siihen kilpailuetuun, joka kartelliin osallistuvalla yrityksellä on muihin sellaisiin yrityksiin nähden, jotka tuottavat kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja sisältäviä tuotteita mutta ostavat nämä LCD-paneelit hintaan, joka poikkeaa normaaleista markkinaehtoisista hinnoista. Tältä osin oikeuskäytännöstä ilmenee, että se, että yrityksen sisäisten toimitusten arvoa ei otettaisi huomioon, merkitsisi väistämättä vertikaalisesti integroitujen yhtiöiden perusteetonta suosimista, koska kartellista saatua hyötyä ei tässä tilanteessa voitaisi ottaa huomioon ja koska kyseinen yritys välttyisi seuraamukselta, joka on oikeassa suhteessa sen asemaan niiden tuotteiden markkinoilla, joiden osalta kilpailusääntöjä on rikottu (ks. vastaavasti asia T-304/94, Europa Carton v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok., s. II-869, 127 ja 128 kohta).

72 Kantaja ei riitauta tätä oikeuskäytäntöä mutta huomauttaa, että sen soveltaminen suoraan nyt käsiteltävään asiaan olisi mahdollistanut komissiolle sen, ettei vertikaalisesti integroituneita yrityksiä suosita. Toisin kuin komissio riidanalaisessa päätöksessä väittää, tämän tavoitteen saavuttamiseksi ei siis olisi tarvinnut käyttää käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”. Kantajan mukaan komissio ei voinut tukeutua edellä mainitussa asiassa Europa Carton vastaan komissio annettuun tuomioon ottaakseen huomioon sellaisten kartellin kohteena olevien LCD-paneelien arvon, jotka oli Euroopan talousalueen ulkopuolella otettu osaksi Euroopan talousalueella myytyjä lopputuotteita. Lopputuotteen myynnin samaistaminen kartellin kohteena olevan LCD-paneelin myyntiin olisi siis suljettava pois. Sisäinen myynti vertikaalisesti integroituneelle yritykselle olisi kantajan mukaan sitä vastoin samaistettava myyntiin kolmansille ja otettava siten laskennassa huomioon, jos myynti on tapahtunut Euroopan talousalueella.

73 Kuten komissio huomauttaa, on todettava, ettei edellä mainitussa asiassa Europa Carton vastaan komissio annetusta tuomiosta ilmenevää oikeuskäytäntöä voida tulkita niin, että komission alueellista toimivaltaa on pidettävä pois suljettuna silloin, kun kartellin kohteena olevat tuotteet ovat ennen sisämarkkinoille tuloa olleet kahden sellaisen yrityksen, jotka ovat sijoittautuneet Euroopan talousalueen ulkopuolelle ja kuuluvat kartelliin osallistuneeseen yritykseen, välisen liiketoimen kohteena.

74 Nyt käsiteltävässä asiassa kartelliin osallistuvat yritykset, jotka kantajan tavoin olivat vertikaalisesti integroituneita yrityksiä, lisäsivät Euroopan talousalueen ulkopuolella kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja osaksi Euroopan talousalueella myytyjä lopputuotteita. Komission käsiteltävänä ollut tapaus ei siis ollut sellainen tilanne, johon voitiin suoraan soveltaa edellä mainitussa asiassa Europa Carton vastaan komissio annetusta tuomiosta ilmenevää oikeuskäytäntöä. Tästä seuraa, että

komissiolla oli oikeus soveltaa mainittua oikeuskäytäntöä nyt käsiteltävän asian olosuhteisiin mukautettuna sen kyseisessä oikeuskäytännössä tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi, joka muodostuu siitä, ettei kartelliin osallistuneita vertikaalisesti integroituneita yrityksiä suosita.

75 Edellä todetun perusteella on todettava, että kun komissio otti laskennassa huomioon ”suoran myynnin Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”, se ei laajentanut lainvastaisesti alueellista toimivaltaansa ryhtyä toimenpiteisiin perussopimuksissa määrättyjen kilpailusääntöjen rikkomisten perusteella.

Käsitteestä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” väitetysti johtuva syrjintä

76 Kantaja väittää, että käsitteen ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” väitettyä lainvastaisuutta osoittaa se seikka, että tätä käsitettä käyttämällä kantajaa kohdeltiin muita samaan kartelliin osallistuvia yrityksiä epäsuotuisammin ja syrjivästi.

– Alustavat huomautukset

77 On muistutettava, että yhdenvertaisen kohtelun periaate on unionin oikeuden yleinen periaate, joka on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklassa.

78 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että kyseinen periaate edellyttää, ettei toisiinsa rinnastettavia tilanteita kohdella eri tavalla eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella (ks. asia C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals v. komissio ym., tuomio 14.9.2010, Kok., s. I-8301, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

79 Tämän periaatteen mukaan sakon suuruutta määritettäessä yrityksiä, jotka ovat olleet osallisina SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaisessa sopimuksessa tai yhdenmukaistetussa menettelytavassa, ei saada kohdella syrjivästi soveltamalla niihin eri laskentamenetelmiä (ks. yhdistetyt asiat C-628/10 P ja C-14/11 P, Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco v. komissio ja komissio v. Alliance One International ym., tuomio 19.7.2012, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

80 Nyt käsiteltävässä asiassa on huomautettava, että komissio laski kullekin kartelliin osallistuneelle yritykselle määrättävän sakon määrän samojen edellä 18 kohdassa mainittujen kolmen myynnin luokan perusteella. Se seikka, että luokkaa ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” voitiin soveltaa ainoastaan osaan tähän kartelliin osallistuneista yrityksistä, ei merkitse syrjintää, koska komissio arvioi tämän myynnin luokan soveltamista kaikkiin kyseiseen kartelliin osallistuneisiin yrityksiin samojen objektiivisten perusteiden pohjalta. Vastaavasti se, että ”epäsuoran myynnin” jättäminen ottamatta huomioon saattoi hyödyttää tiettyjä kartelliin osallistuneista yrityksistä enemmän kuin kantajaa, ei myöskään itsessään ole syrjintää (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco v. komissio ja komissio v. Alliance One International ym., 135 ja 138 kohta sekä julkisasiamies Kokottin kyseisessä asiassa antama ratkaisuehdotus, 87 kohta).

– Väitetty syrjintä Samsungiin nähden

81 Kantaja väittää, että komissio kohteli sitä epäsuotuisammin kuin Samsungia sitä huolimatta, että kyseiset kaksi yritystä olivat väitetysti toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa. Kantajan mukaan Samsungin tekemät kartellin kohteena olevien LCD-paneelien toimitukset sen Euroopan talousalueelle sijoittautuneille tytäryhtiöille, jotka ottivat nämä osaksi lopputuotteita, otettiin laskennassa huomioon ”suorana myyntinä Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” ainoastaan silloin, kun lopputuotteet myytiin Euroopan talousalueella. Sitä vastoin kaikki kartellin kohteena olevat LCD-paneelit, jotka kantaja myi itse samoille Samsungin eurooppalaisille tytäryhtiöille, otettiin

huomioon ”suorana myyntinä Euroopan talousalueella” myös silloin, kun kyseiset tytäryhtiöt myivät lopputuotteet Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Tällä perusteella kantaja väittää, että silloin, kun se myy kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja Samsungille, kyseiset tuotteet eivät poistu kartellin jäsenten piiristä eikä kyse ole näin ollen markkinoille saattamisesta.

82 On aluksi todettava, että komissio sovelsi Samsungiin ja kantajaan samoja perusteita. Yhtäältä nimittäin kantajan tai Samsungin kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti Euroopan talousalueelle sijoittautuneille riippumattomille kolmansille oli sisällytetty ”suoraan myyntiin Euroopan talousalueella”. Toisaalta myynti, jossa kantaja tai Samsung luovuttivat ensin kartellin kohteena olevat LCD-paneelit ensin toisille samaan yritykseen kuuluville yhtiöille, jotka ottivat ne osaksi lopputuotteita, jotka ne sitten myivät riippumattomille kolmansille, otettiin huomioon ”suorana myyntinä Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”, jos tämä myynti kolmansille tapahtui Euroopan talousalueella.

83 Lisäksi on todettava, että komissiolla oli täysi oikeus sisällyttää kantajan myynti Samsungin eurooppalaisille tytäryhtiöille ”suoraan myyntiin Euroopan talousalueella”, koska kyseiset kartellin kohteena olevat LCD-paneelit myytiin Euroopan talousalueelle sijoittautuneille asiakkaille, mikä väistämättä vääristi kilpailua sisämarkkinoilla. Edellä 37 kohdassa mieliin palautetun oikeuskäytännön mukaan rikkomisen haitallisuutta on arvioitava sen liikevaihdon perusteella, jonka kantaja on saanut muun muassa tästä myynnistä.

84 Kantajan perustelua, jonka mukaan komission ei olisi pitänyt ottaa huomioon myyntiä, joka ei ole poistunut kartelliin osallistuvien yritysten piiristä, ei voida hyväksyä. Koska kartellin kohteena olevaa tuotetta myydään sisämarkkinoilla, kilpailu sisämarkkinoilla vääristyy ja komission on otettava tämä huomioon laskiessaan sille yritykselle, joka tästä myynnistä hyötyy, määräämänsä sakon määrää. On korostettava, että SEUT 101 artikla, sen enempää kuin muutkaan perussopimusten kilpailusäännöt, ei ole yksinomaan tarkoitettu kilpailijoiden tai kuluttajien intressien suojelemiseen, vaan sillä pyritään myös suojelemaan markkinoiden rakennetta ja siten kilpailua sinänsä (em. asia T-Mobile Netherlands ym., tuomion 38 kohta ja yhdistetyt asiat C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services ym. v. komissio ym., tuomio 6.10.2009, Kok., s. I-9291, 63 kohta). Nyt käsiteltävässä asiassa syynä kilpailun vääristymiseen sisämarkkinoilla on kantajan ja Samsungin välinen myynti.

85 Vaikka pitääkin paikkansa, että tietyt kartellin kohteena olevat LCD-paneelit, jotka Samsungin eurooppalaiset tytäryhtiöt ovat kantajalta ostaneet, on voitu ottaa osaksi Euroopan talousalueen ulkopuolella myytyjä lopputuotteita, tällä ei saateta kyseenalaiseksi sitä seikkaa, että kun Samsungin eurooppalaiset tytäryhtiöt ostivat kantajalta LCD-paneeleja, tosiasiallisesti kyse oli myynnistä kahden erillisen Euroopan talousalueelle sijoittautuneen yrityksen välillä. Komissio voi siis katsoa, että kyse oli myynnistä, joka vaikutti kilpailuun sisämarkkinoilla.

86 Siitä seikasta, että komissio otti Samsungin osalta huomioon ainoastaan sellaisten kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynnin, jotka Samsungin eurooppalaiset tytäryhtiöt olivat ottaneet osaksi Euroopan talousalueella myytyjä lopputuotteita, on todettava, että näiden kartellin kohteena olevien LCD-paneelien ensimmäinen myynti kolmannelle yritykselle tapahtui lopputuotteen myynnin yhteydessä. Ottaakseen huomioon ainoastaan myynnin, joka liittyy Euroopan talousalueeseen, komissiolla oli näin ollen oikeus tai jopa velvollisuus ottaa huomioon ainoastaan sellaisten kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti, jotka oli otettu osaksi Euroopan talousalueella myytyjä lopputuotteita.

87 Kantajan perustelusta, jonka mukaan tuotteen määränpäähän perustuvan erottelun tekeminen olisi ristiriidassa yhdistetyissä asioissa 6/73 ja 7/73, Istituto Chemioterapico Italiano ja Commercial Solvents vastaan komissio, 6.3.1974 annetusta tuomiosta (Kok., s. 223, 33 kohta) ilmenevän oikeuskäytännön kanssa, on todettava, että mainitun tuomion antamiseen johtaneessa asiassa esille noussut kysymys poikkesi nyt käsiteltävässä asiassa esillä olevasta kysymyksestä. Mainitussa asiassa

kyse oli nimittäin siitä, sovellettiinko SEUT 102 artiklassa määrättyä määräävän markkina-aseman väärinkäytön kieltoa silloin, kun määräävässä asemassa oleva sisämarkkinoille sijoittautunut yritys pyrki asemaansa väärin käyttämällä syrjäyttämään kyseisille markkinoille sijoittautuneen kilpailijan. Tuomiossa ainoastaan todettiin tästä kysymyksestä, ettei merkitystä ollut sillä, koskiko kyseinen käyttäytyminen mainitun kilpailijan vientitoimintaa vai sen toimintaa sisämarkkinoilla. Yhteisöjen tuomioistuin korosti, että mainitun kilpailijan syrjäyttäminen itsessään vaikuttaisi kilpailun rakenteeseen sisämarkkinoilla (em. yhdistetyt asiat Istituto Chemioterapico Italiano ja Commercial Solvents v. komissio, tuomion 33 kohta). Nyt käsiteltävässä asiassa sitä vastoin komissiolla oli oikeus määritellä myynnin laji ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” niin, että se koski ainoastaan sellaisia kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja, jotka olivat osana Euroopan talousalueella myytyjä lopputuotteita. Ellei kartellin kohteena olevien tuotteiden ensimmäinen myynti kolmannelle olisi tapahtunut Euroopan talousalueella, sisämarkkinoiden ja kyseisen kilpailusääntöjen rikkomisen välinen yhteys olisi ollut liian heikko.

88 Vaikkei voidakaan pitää pois suljettuna, että Samsungin Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneille kolmansille myymät lopputuotteiden osaksi otetut LCD-paneelit voidaan sittemmin myydä Euroopan talousalueella ja että ne voivat siten vääristää kilpailua, on vielä muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissiolla on laaja harkintavalta sakkojen laskentamenetelmän osalta. Tähän menetelmään, jota rajaavat vuoden 2006 suuntaviivat, sisältyy joustavia osatekijöitä, joiden perusteella komissiolla on mahdollisuus käyttää harkintavaltaansa [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL L 1, s. 1) mukaisesti (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-322/07 P, C-327/07 P ja C-338/07 P, Papierfabrik August Koehler v. komissio, tuomio 3.9.2009, Kok., s. I-7191, 112 kohta ja asia C-280/08 P, Deutsche Telekom v. komissio, tuomio 14.10.2010, Kok., s. I-9555, 271 kohta). Komissiolla ei myöskään ole velvollisuutta todeta kaikkea kilpailunvastaista käyttäytymistä eikä määrätä siitä seuraamusta (yhdistetyt asiat T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 15.6.2005, 369 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Lisäksi on niin, että koska komissio sovelsi kaikkiin vertikaalisesti integroituneisiin yrityksiin käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”, jonka ulkopuolelle jää sellaisten kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti, jotka oli otettu osaksi sellaisia lopputuotteita, jotka myytiin Euroopan talousalueen ulkopuolelle, riippumatta siitä, missä lopputuotteet on valmistettu, komissio ei syyllistynyt perusteettomaan epäyhdenvertaiseen kohteluun.

– Väitetty syrjintä kahteen muuhun yritykseen, joille riidanalainen päätös on osoitettu, nähden

89 Kantaja väittää, että sitä syrjittiin kahteen muuhun kartelliin osallistuneeseen yritykseen eli LGD:hen ja Taiwanin oikeuden mukaan perustettuun AU Optronics Corp. -nimiseen yhtiöön (jäljempänä AUO), jotka kuuluivat yritysryhmiin, joiden vertikaalisen integroitumisen aste vastasi kantajan vertikaalista integroitumisen astetta, nähden. Kantaja katsoo, että koska komissio sovelsi näihin kartelliin osallistuneisiin yhtiöihin ainoastaan käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella”, kyseisten yhtiöiden kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti niihin etuyhteydessä oleville yrityksille otettiin huomioon ainoastaan silloin, kun ostaja sijaitsi Euroopan talousalueella. Sitä vastoin käyttämällä käsitettä ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” kantajan sisäinen myynti otettiin laskennassa huomioon myös silloin, kun kyse oli myynnistä sen Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneille tytäryhtiöille, edellyttäen, että kyseisten tytäryhtiöiden tuottamat lopputuotteet, joissa käytettiin kartellin kohteena olevia LCD-paneeleja, myytiin Euroopan talousalueella. Kantajan mukaan tämän komission tekemän erottelun syrjivä luonne on sitäkin ilmeisempi, koska – kuten riidanalaisen päätöksen 394 ja 396 perustelukappaleesta ilmenee – komissio käytti pääasiallisesti samoja todisteita osoittaakseen kartellin vaikutuksen yhtäältä kantajan tytäryhtiöilleen suuntaamaan myyntiin ja toisaalta LGD:n ja AUO:n myyntiin, joka suuntautui niihin etuyhteydessä oleville yrityksille.

90 Ensiksi on todettava, ettei komissio riidanalaisessa päätöksessä todennut, että LGD muodosti edellä 6 ja 69 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetun yhden ainoan yrityksen LG Electronics, Inc:n (jäljempänä LGE) – joka on Korean oikeuden mukaan perustettu yhtiö – ja Koninklijke Philips Electronics NV:n (jäljempänä Philips) – joka on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö – kanssa. Komissio ei myöskään soveltanut mainittua käsitettä AUO:hon eikä BenQ Corp:hen (jäljempänä BenQ), joka on Taiwanin oikeuden mukaan perustettu yritys. Näin ollen LGD:n myynti LGE:lle ja Philipsille sekä AUO:n myynti BenQ:lle katsottiin ”suoraksi myynniksi Euroopan talousalueella” eikä ”suoraksi myynniksi Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”. Kantajan myynnin kohteleminen eri tavalla oli perusteltua sen vuoksi, että kantaja luovutti kartellin kohteena olevat LCD-paneelit ensin saman yrityksen sisällä Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautuneille yhtiöille, jotka ottivat ne osaksi lopputuotteita, jotka sama yritys myi Euroopan talousalueelle sijoittautuneille kolmansille. Kantajan myynnin sisällyttäminen eri myynnin luokkaan kuin LGD:n myynnin LGE:lle ja Philipisille oli siten perusteltua tämän objektiivisen eron vuoksi.

91 Toiseksi on niin, että koska edellä 89 kohdassa tiivistetysti esitettyä kantajan väitettä voidaan tulkita niin, että siinä arvostellaan komissiota siitä, että se katsoi, etteivät LGD, LGE ja Philips sekä AUO ja BenQ muodostaneet yhtä ainoaa yritystä, on ensinnäkin muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan väite, joka liittyy kumoamisperusteeseen, on jätettävä tutkimatta oikeussuojan tarpeen puuttumisen vuoksi, vaikka se olisikin perusteltu, kun valituksenalaisen toimen kumoaminen sen perusteella ei tyydyttäisi kantajaa (asia C-401/09 P, Evropaïki Dynamiki v. EKP, tuomio 9.6.2011, Kok., s. I-4911, 49 kohta; ks. vastaavasti myös asia 37/72, Marcato v. komissio, tuomio 15.3.1973, Kok., s. 361, 2–8 kohta ja asia C-46/98 P, EFMA v. neuvosto, tuomio 21.9.2000, Kok., s. I-7079, 38 kohta).

92 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajan väite on jätettävä tutkimatta sen vuoksi, että vaikka oletettaisiinkin, että komissio teki virheen, kun se ei katsonut, että LGD, LGE ja Philips muodostivat yhden ainoan yrityksen – samoin kuin AUO ja BenQ –, tämä ei voisi millään tavoin hyödyttää kantajaa. Vaikka näiden komission väitettyjen virheiden todettaisiin tapahtuneen, ne eivät osoita - toisin kuin kantaja väittää –, että käsite ”suora myynti Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa” olisi puolestaan virheellinen, koska tämän käsitteen määritelmä ei riipu niistä tapauksista, joihin sitä on sovellettu tai joihin sitä ei ole sovellettu. Vaikka komissio siis olisi todennut, että edellä mainitut konsernit muodostivat yhden ainoan yrityksen, sen olisi ainoastaan pitänyt jättää ottamatta laskennassa huomioon kartellin kohteena olevien LCD-paneelien luovutukset saman yrityksen sisällä ”suorana myyntinä Euroopan talousalueella”. Komissio olisi sitä vastoin tutkinut, mikä osa mainitusta myynnistä täytti edellytykset sille, että sitä voitiin pitää ”suorana myyntinä Euroopan talousalueella muutettujen tuotteiden muodossa”, ja nimenomaan näitä edellytyksiä se on soveltanutkin kyseiseen myynnin lajiin sisällytettyyn kantajan myyntiin.

93 Vaikka oletettaisiin, että edellä 89 kohdassa tiivistetysti esitetty kantajan väite on otettava tutkittavaksi, on joka tapauksessa muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan yhtäältä yhdenvertaisen kohtelun periaate on sovitettava yhteen laillisuusperiaatteen kanssa, mikä merkitsee sitä, ettei kukaan voi vedota edukseen lainvastaisuuteen, johon joku toinen on syyllistynyt, ja toisaalta silloin, kun yritys on omalla käyttäytymisellään rikkonut SEUT 101 artiklan 1 kohtaa, se ei voi vapautua seuraamuksista sillä perusteella, että muille taloudellisille toimijoille ei ole määrätty sakkoa, kun unionin tuomioistuimet eivät käsittele viimeksi mainittujen tilannetta, kuten esillä olevassa asiassa (ks. asia T-120/04, Peróxidos Orgánicos v. komissio, tuomio 16.11.2006, Kok., s. II-4441, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

94 Näistä syistä kantaja ei myöskään voi saada etua sellaisista virheistä, joihin komissio mahdollisesti syyllistyi arvioidessaan, muodostivatko yhtäältä LGD, LGE ja Philips ja toisaalta AUO ja BenQ yhden ainoan yrityksen.

95 Kantajan esille ottamasta seikasta, jonka mukaan komissio katsoi väitetiedoksiannossa, että LGD, LGE ja Philips muodostivat yhden ainoan yrityksen, on muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan väitetiedoksiannon luonteelle on tyypillistä, että se on väliaikainen ja että komissio voi muuttaa sitä

myöhemmässä arvioinnissaan osapuolten sille vastauksena esittämien huomautusten ja muiden tosiseikkoja koskevien toteamusten perusteella. Komission on otettava huomioon seikat, jotka perustuvat koko hallinnolliseen menettelyyn, ja joko hylättävä perusteettomat väitteet tai muokattava ja täydennettävä sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta huomioon ottamiensa väitteiden tueksi esittämiään perusteluja. Väitetiedoksianto ei siten estä millään tavoin komissiota muuttamasta kantaansa kyseisten yritysten hyväksi (ks. asia C-413/06 P, Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala, tuomio 10.7.2008, Kok., s. I-4951, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

96 Tästä seuraa, että komissio ei ole velvollinen pysyttämään kyseisessä asiakirjassa esittämiään tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja koskevia arviointeja. Sen on päinvastoin perusteltava lopullinen päätöksensä lopullisilla arvioinneillaan, jotka perustuvat koko sen tekemän tutkimuksen tuloksiin, sellaisina kuin ne ilmenevät hallinnollisen menettelyn päättämishetkellä. Komissio ei ole myöskään velvollinen selittämään mahdollisia eroja lopullisten arviointiensa ja väitetiedoksiantoon sisältyvien alustavien arviointien välillä (ks. asia Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala, tuomion 34 ja 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

97 Komissiolla ei siis ollut velvollisuutta selittää riidanalaisessa päätöksessään syitä sille, että se lopulta katsoi, ettei LGD muodostanut yhtä ainoaa yritystä LGE:n ja Philipsin kanssa.

98 Lopuksi on hylättävä tehottomana kantajan väite, joka liittyy komission päättelyyn ja niihin todisteisiin, joihin komissio vetosi kartellin kohteena olevien LCD-paneelien sekä yritysten sisäisen myynnin osalta että kartelliin osallistuneisiin yrityksiin erityisessä etuyhteydessä oleville yrityksille suuntautuneen myynnin osalta. Tämä seikka ei nimittäin vaikuta siihen, että edellä 6 ja 69 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetun yhden ainoan yrityksen olemassaolo tai sen puuttuminen riittää perustelemaan sen, että komissio luokittelee sakon määrän laskemista varten myynnin eri tapauksissa eri tavalla.

99 Edellä todetun perusteella on hylättävä ensimmäisen kanneperusteen toinen osa ja näin ollen koko ensimmäinen kanneperuste.

2. *Toinen kanneperuste, jonka mukaan komissio rikkoi SEUT 101 artiklaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklaa, kun se totesi, että kilpailusääntöjen rikkominen kattoi televisioiden LCD-ruudut*

100 Esillä olevassa kanneperusteessa kantaja lähinnä yhtäältä riitauttaa sen, että sen sekä televisioiden LCD-ruutuihin että tietotekniikassa käytettäviin LCD-näyttöihin liittyvä kilpailunvastainen menettely voitaisiin katsoa yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatketuksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi. Toisaalta kantaja arvostelee komissiota siitä, ettei tämä ottanut huomioon sitä seikkaa, että riidanalaisessa päätöksessä todettuun kartelliin osallistuneet korealaiset yritykset tekivät yhteistyötä televisioiden LCD-ruutujen japanilaisten toimittajien kanssa viimeksi mainittujen tuotteiden osalta.

Alustavat huomautukset

101 Aluksi on muistutettava, että yhtenä kokonaisuutena pidettävän rikkomisen käsite koskee tilannetta, jossa useat yritykset ovat osallistuneet rikkomiseen, joka muodostuu jatkuvasta käyttäytymisestä, jolla on yksi taloudellinen tavoite eli kilpailun vääristäminen, tai yrityskohtaisista rikkomisista, joita yhdistävät sama tarkoitus (kaikilla osatekijöillä sama tarkoitus) ja samat subjektit (samat yritykset, jotka ovat tietoisia yhteiseen tarkoitukseen osallistumisesta) (ks. asia T- 446/05, Amann & Söhne ja Cousin Filterie v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1255, 89 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

102 Tämän jälkeen on syytä todeta, että SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkominen voi johtua paitsi yksittäisestä toimenpiteestä myös useista toimenpiteistä tai jatkuvasta käyttäytymisestä. Tämän tulkinnan oikeellisuutta ei voida kiistää sillä perusteella, että yksi tai useampi osatekijä tästä useiden

toimenpiteiden sarjasta tai tästä jatkuvasta käyttäytymisestä voisi sellaisenaankin ja erikseen tarkasteltuna merkitä kyseisen määräyksen rikkomista. Kun eri toimenpiteet kuuluvat kokonaissuunnitelmaan, koska niiden yhteisenä tavoitteena on kilpailun vääristäminen yhtenäismarkkinoiden sisällä, komissiolla on oikeus kohdistaa vastuu näistä toimenpiteistä sen mukaan, miten yritykset ovat osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen kokonaisuutena arvioiden (ks. em. asia Amann & Söhne ja Cousin Filterie v. komissio, tuomion 90 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

103 On myös täsmennettävä, että kokonaissuunnitelman, joka on tyypillinen yhtenä kokonaisuutena pidettävälle jatketulle kilpailusääntöjen rikkomiselle, saman tavoitteen käsitettä ei voida määrittää yleisellä viittauksella kilpailun vääristymiseen kyseisillä rikkomisen kohteena olevilla markkinoilla, koska kilpailun rajoittaminen muodostaa tavoitteena tai vaikutuksena erottamattoman osan kaikkea toimintaa, joka kuuluu SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Saman tavoitteen tällainen määritelmä uhkaa evätä yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen käsitteeltä osan sen merkitystä, koska sen seurauksena on se, että useat käyttäytymiset, jotka koskevat talouden alaa ja jotka on kielletty SEUT 101 artiklan 1 kohdassa, pitäisi systemaattisesti luokitella yhtenä kokonaisuutena pidettävän rikkomisen tunnusmerkistöksi. Kun näin ollen luokitellaan eri toimia yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi jatketuksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi, on selvitettävä, täydentävätkö ne toisiaan siinä mielessä, että kunkin niistä tarkoituksena on vastata yhteen tai useampaan tavanomaisen kilpailun seuraukseen, ja myötävaikuttavatko ne vuorovaikutteisesti kaikkien toimijoiden haluamien kilpailunvastaisten vaikutusten toteuttamiseen kattavassa suunnitelmassa, jolla on sama tavoite. Tässä on otettava huomioon kaikki seikat, joilla voidaan osoittaa tällainen yhteys tai asettaa se kyseenalaiseksi, esimerkiksi soveltamisajanjakso, sisältö (käytetyt menetelmät mukaan lukien) ja vastaavasti asianomaisten eri toimien tavoite (ks. em. asia Amann & Söhne ja Cousin Filterie v. komissio, tuomion 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

104 Kantajan perusteluja on tutkittava näiden periaatteiden valossa, kunhan ensin on palautettu mieliin ne komission riidanalaisessa päätöksessä esittämät toteamukset, jotka ovat tältä osin merkityksellisiä.

Riidanalaisessa päätöksessä esitetyt toteamukset

105 Aluksi on todettava, että kilpailusääntöjen rikkominen, josta komissio arvostelee yrityksiä, joille riidanalainen päätös on osoitettu, perustuu siihen, että kyseiset yritykset osallistuivat yhtäältä ns. kidekokouksiin, joissa ne vahvistivat kartellin kohteena olevien LCD-paneelien vähimmäishintoja, keskustelivat hintakehityksestä tämän heikentymisen ehkäisemiseksi ja sovittivat yhteen hintojenkorotuksia ja tuotantotasoja, ja toisaalta kahdenvälisiin kokouksiin, joissa käsiteltiin ns. kidekokouksissa keskusteltuja aiheita (ks. 15 kohta edellä).

106 Komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä täsmällisemmin ensinnäkin, että kartelliin osallistuneet yritykset osallistuivat tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen ja televisioiden LCD-ruutujen osalta yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun kartelliin, joka koostui sellaisten useiden toisiinsa liittyvien ja toisistaan riippuvien toimenpiteiden sarjasta, jotka jatkuivat koko rikkomisajanjakson ajan, ja jonka tarkoituksena oli korottaa kyseisten LCD-paneelien hintoja ja ylläpitää niitä maailmanlaajuisesti ja Euroopan talousalueella (283 perustelukappale).

107 Toiseksi riidanalaisen päätöksen mukaan hintojen vahvistaminen, joka saavutettiin hintojenkorotuksilla, hintojen vaihteluvälien vahvistamisella ja vähimmäis- tai tavoitehintojen vahvistamisella, sekä hintoihin vaikuttavia tekijöitä – kuten tuotantoa, kapasiteetteja, lähetyksiä sekä kysyntää ja sovittujen järjestelyjen noudattamisen takaavaa valvontajärjestelmää – koskevan yhteisen kannan ja tulevaisuuden strategian vahvistaminen kuuluivat kokonaissuunnitelmaan, jonka yhteisenä päämääränä oli valvoa tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen ja televisioiden LCD-ruutujen myyntihintoja maailmanlaajuisesti, mukaan lukien myynti Euroopan talousalueella (284 perustelukappale).

108 Kolmanneksi komissio totesi, että kyseisen kilpailusääntöjen rikkomisen ominaispiirteet, toimintalinjat ja organisointi noudattivat samaa mallia koko rikkomisajanjakson ajan. Vaikka tämän kilpailunvastaisen yhteistyön toimintamalli ajan kuluessa toki muuttui, tätä on riidanalaisen päätöksen mukaan pidettävä tavanomaisena, kun on kyse pitkäkestoisesta kartellista, johon osallistuvien yritysten oli sopeuduttava olosuhteiden muutoksiin muun muassa siksi, ettei niiden osallisuus kartelliin tulisi ilmi. Riidanalaisessa päätöksessä todettiin siten, ettei edes sihteeristöön kuuluvan henkilöstön – eikä entiseen tapaan pelkän yritysjohdon – läsnäolo kartellin kokouksissa toukokuusta 2005 lähtien merkinnyt kokousten luonteen muutosta vaan kokoukset koskivat edelleen hintojen vahvistamista ja kartellin kohteena olevien LCD-paneelien tuotannon kaltaisten tekijöiden valvontaa (287 perustelukappale).

109 Neljänneksi komissio myönsi, että kartellin ensimmäisen vuoden aikana käydyt keskustelut keskittyivät tietotekniikassa käytettäviin LCD-näyttöihin, ja totesi, että keskusteluissa käsiteltiin televisioiden LCD-ruutuja syyskuusta 2002 alkaen. Komissio kuitenkin huomautti, että sitä mukaan kuin muut kartelliin osallistuneet yritykset käynnistivät televisioiden LCD-ruutujen tuotannon, ne alkoivat vaihtaa kyseiseen toimintaan liittyviä tietoja. Komissio korosti tältä osin yhtäältä, että tästä lähtien televisioiden LCD-ruuduista keskusteltiin säännönmukaisesti samoissa kokouksissa kuin tietotekniikassa käytettävistä LCD-näytöistä, ja toisaalta, että kartelliin osallistuneet yritykset saattoivat kohdentaa uudelleen kapasiteetteja kartellin kohteena olevien LCD-paneelien eri sovellusten välillä vaikuttaakseen kysyntään ja sitä kautta myös näiden tuotteiden hintoihin. Komissio päätteli tällä perusteella, että kyseiset yritykset pyrkivät televisioiden LCD-ruutujen osalta samaan tavoitteeseen ja noudattivat samaa toimintamallia saman kokonaissuunnitelman puitteissa kuin tietotekniikassa käytettäviä LCD-näyttöjä koskevien keskustelujen osalta vuodesta 2001 saakka (288 ja 289 perustelukappale).

Arviointi perusteluista, joilla riitautetaan riidanalaisessa päätöksessä esitettyjen toteamusten oikeellisuus

110 Useista komission hallussa olevista asiakirjoista ilmenee, että kartelliin osallistuneet yritykset voivat kohdentaa uudelleen kapasiteettinsa tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen ja televisioiden LCD-ruutujen tuotannon osalta vaikuttaakseen kysyntään ja samalla kyseisten tuotteiden hintaan.

111 Tältä osin riidanalaisen päätöksen 154 perustelukappaleessa ensinnäkin lainataan erään 11.6.2003 pidettyyn ns. kidekokoukseen, johon kantaja osallistui, osallistuneen yrityksen edustajan muistiinpanoja, joissa esitettiin [luottamuksellinen tieto]:n lausunto seuraavasti:

”– – [Jos] nykyiset asiakkaat tietokonemonitorien ja kannettavien tietokoneiden alalla pienentävät tilauksiaan, tuotantokapasiteettia muutetaan reagoimalla tähän televisiotuotannon alalla – –”

112 Toiseksi riidanalaisen päätöksen 155 perustelukappaleessa mainitusta sähköpostiviestistä, joka koskee 9.7.2003 pidettyä ns. kidekokousta, käy ilmi, että kantaja päätti LCD-paneelien tuotantonsa painopisteiden kohdentamisesta televisioiden LCD-ruutujen ja tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen välillä odotetun voittomarginaalin perusteella. Samasta sähköpostiviestistä käy ilmi [luottamuksellinen tieto]:n toteuttama tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen tuotantokapasiteetin uudelleen kohdentaminen televisioiden LCD-ruutuihin. Lisäksi kyseisen kokouksen osallistujista yhden laatimassa selonteossa viitataan siihen riidanalaisen päätöksen 156 perustelukappaleessa todettuun seikkaan, että monitorien tuotanto oli kantajan keino hyödyntää koko jäljellä oleva tuotantokapasiteetti.

113 Kolmanneksi [luottamuksellinen tieto]:n lähettämässä yrityksen sisäisessä sähköpostissa, joka koskee yhteenvetoa 5.4.2004 kantajan luona pidetystä ns. kidekokouksesta, todetaan, että [luottamuksellinen tieto] kohdensi tuotantokapasiteettiaan uudelleen muun muassa televisioiden LCD-ruutuihin.

114 Neljänneksi komissio viittasi riidanalaisen päätöksen 187 perustelukappaleessa 4.11.2004 pidetyn ns. kidekokouksen erään osallistujan muistiinpanoihin, joissa mainittiin keskustelut, jotka koskivat tuotantokapasiteetin uudelleen jakamista kartellin kohteena olevien LCD-paneelien eri sovellusten välillä kysyntään vaikuttamiseksi. [Luottamuksellinen tieto] vahvisti erityisesti, että sen ”aikomuksena [oli] ryhtyä MEP 17 ”:n tuotantoon ainoastaan, jos kysyntä televisiomarkkinoilla [olisi] ja vähäistä, jos sillä ei [olisi] vaihtoehtoja”. Kyseisten muistiinpanojen mukaan kantajan tiettyjen televisioiden LCD-ruutujen tarjonta oli käynyt riittämättömäksi, koska kantaja oli suunnannut tuotantokapasiteettiaan muihin LCD-sovelluksiin [luottamuksellinen tieto], jotka olivat tietotekniikassa käytettäviä LCD-näyttöjä, kuten kantaja unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa vahvisti.

115 Viidenneksi komissio lainasi riidanalaisen päätöksen 192 perustelukappaleessa 7.1.2005 pidettyyn ns. kidekokoukseen, johon kantaja osallistui, liittyviä muistiinpanoja, joista ilmenee, että eräs toinen kartelliin osallistunut yritys kohdensi uudelleen monitorituotantokapasiteettinsa kannettavien tietokoneiden ja televisioiden tuotantoon.

116 Kuudenneksi komissio mainitsee riidanalaisen päätöksen 220 perustelukappaleessa, että 4.11.2005 pidettyä ns. kidekokousta koskevan [luottamuksellinen tieto]:n kertomuksen mukaan kantaja esitti kyseisen kokouksen yhteydessä myyntimääränsä ja tuotantokapasiteettinsa. Tästä on täsmennettävä, että kyseisessä kertomuksessa mainitaan, että marraskuun 2005 aikana kantaja käytti lähes 100 prosenttia tiettyjen tuotantolaitostensa tuotantokapasiteetista televisioiden LCD-ruutujen tuotantoon.

117 Seitsemänneksi komissio viittaa riidanalaisen päätöksensä 223 perustelukappaleessa 6.12.2005 pidettyä ns. kidekokousta, johon kantaja osallistui, koskeviin asiakirjoihin, joissa mainitaan, että eräs kartelliin osallistuneista yrityksistä kohdensi uudelleen osan tuotantokapasiteetistaan televisioiden ja kannettavien tietokoneiden tuotantoon.

118 Nämä seikat osoittavat, että kartelliin osallistuneet yritykset, mukaan lukien kantaja, saattoivat kohdentaa uudelleen – ja tosiasiallisesti useaan otteeseen niin tekivät – tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen tuotantokapasiteetin televisioiden LCD-ruutuihin ja päinvastoin pyrkiäkseen säilyttämään kunkin tuotteen hinnan sovitulla tasolla tai vähintäänkin rajoittamaan hinnan alentamista. Näiden seikkojen perusteella voidaan näin ollen todeta, että kyseisiä kahta kartellin kohteena olevien LCD-paneelien lajia koskevat päätökset ja vaihdetut tiedot täydensivät edellä 103 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla toisiaan.

119 Kantajan väitteestä, jonka mukaan kartelliin osallistuneiden yritysten välinen tietojenvaihto oli televisioiden LCD-ruutuja koskevilta osin pintapuolista ja satunnaista, on todettava, että riidanalaiseen päätöksen sisältyvät todisteet osoittavat ensinnäkin, että kartellikokousten osallistujat sopivat useaan otteeseen säilyttävänsä televisioiden LCD-ruutujen hintatason vakiona. Kuten riidanalaisen päätöksen 154 perustelukappaleessa todetaan, 11.6.2003 pidetyn ns. kidekokouksen yhteydessä vaihdettiin tietoja, jotka koskivat erityisesti erään kartelliin osallistuneen yrityksen muun muassa televisioiden LCD-ruuduille suunnittelemaa hintastrategiaa (price policies). Lisäksi tutkittiin taulukoita, jotka koskivat kartellin kohteena olevien eri LCD-sovellusten hintakehitystä saman vuoden touko–heinäkuussa. Eräs näistä taulukoista sisälsi televisioiden LCD-ruutuja koskevia tietoja. Lisäksi riidanalaisen päätöksen 165 perustelukappaleessa komissio viittaa 7.11.2003 pidettyä ns. kidekokousta koskeviin asiakirjoihin, joissa mainitaan, että osallistujat vahvistivat tavoitteiksi korottaa kannettavissa tietokoneissa käytettävien LCD-näyttöjen hintoja ja säilyttää muiden kartellin kohteena olevien LCD-paneelien hintatason, ja viitataan nimenomaisesti televisioiden LCD-ruutuihin. Kyseistä kokousta koskevan pöytäkirjan liite sisältää taulukoita useiden kartellin kohteena olevien LCD-paneelilajien, mukaan lukien televisioiden LCD-ruudut, hinnoista vuonna 2003. Muita esimerkkejä siitä, että kartellikokouksissa käydyt keskustelut koskivat tietoja, jotka liittyvät paitsi tietotekniikassa käytettäviin

LCD-näyttöihin myös televisioiden LCD-ruutuihin ja koskivat muun muassa hintoja ja tuotantokapasiteetteja, mainitaan riidanalaisen päätöksen 167, 171, 173, 174, 202 ja 214 perustelukappaleessa sekä komission asiakirja-aineistossa, joihin näissä perustelukappaleissa viitataan.

120 Vaikka oletettaisiinkin, että kartelliin osallistuvat yritykset vaihtoivat enemmän tai arkaluonteisempia tietoja tietotekniikassa käytettävistä LCD-näytöistä kuin televisioiden LCD-ruuduista, on todettava, että komission keräämät todisteet osoittavat, että kaikki nämä tiedot vaihdettiin samanaikaisesti ja usein samoissa asiakirjoissa ja ennen kaikkea samassa tarkoituksessa. Lisäksi kantajan toimittamien tietojen arkaluonteisuus ja yksityiskohtaisuus käy ilmi riidanalaisen päätöksen 202 perustelukappaleesta, jossa komissio lainaa asiakirjaa, joka koskee 5.5.2005 pidettyä ns. kidekokousta ja josta ilmenee kantajaa koskevilta osin, että tietyn televisioiden LCD-ruututyypin hinta nousi toukokuussa kapasiteetin pienentymisen vuoksi 5–10 USD:lla (Yhdysvaltain dollari) (USD) eli 230 dollariin.

121 Siitä kantajan esittämästä väitteestä, jonka mukaan televisioiden LCD-ruutuja koskevissa keskusteluissa korostettiin suuntausta kyseisten tuotteiden hintojen jatkuvaan laskuun, on todettava, että useissa asiakirjoissa, joihin komissio riidanalaisessa päätöksessä tukeutui, viitataan kartelliin osallistuneiden yritysten tarkoitukseen säilyttää kyseisten LCD-paneelien hintataso vakiona ja siihen seikkaan, etteivät hinnat lyhyellä aikavälillä todennäköisesti laske (ks. riidanalaisen päätöksen 165, 167, 173 ja 207 perustelukappale). Vaikka oletettaisiin, että kartellin keskustelut johtivat usein ainoastaan päätöksiin alentaa hintoja, tämä toiminnan koordinointi vääristi joka tapauksessa kilpailua, koska hinnanalennukset toteutettiin yhteen sovitetusti ja koska ne olisivat voineet olla merkittävämpiä ilman yhteistoimintaa. Lisäksi kartellissa keskusteltu mahdollisuus tuotantokapasiteetin uudelleen kohdentamiseen antoi siihen osallistuneille yrityksille tilaisuuden reagoida televisioiden LCD-ruutujen hintojen laskuun koordinoidusti ja kokonaissuunnitelman puitteissa.

122 Kantaja vetosi myös siihen seikkaan, että kartelliin osallistuneiden yritysten kartellikokouksiin lähettämä henkilöstö oli erikoistunut tietotekniikassa käytettäviin LCD-näyttöihin eikä televisioiden LCD-ruutuihin, mistä on todettava, että vaikka tätä seikkaa voidaankin tulkita niin, että tietotekniikassa käytettävät LCD-näytöt olivat kyseisten yritysten näkökulmasta katsottuna tärkeämpiä, se ei kuitenkaan merkitse sitä, että televisioiden LCD-ruutuja koskevat keskustelut olivat pintapuolisia ja satunnaisia. Kuten komissio perustellusti huomauttaa, tämä seikka osoittaa, että televisioiden LCD-ruutuja koskeva tietojenvaihto oli suunnitelmallista, koska kokouksiin osallistuvien henkilöiden oli valmistauduttava kokouksiin tältä osin, mikä ei kuulunut heidän pääasiallisiin työtehtäviinsä.

123 Edellä todetusta ilmenee, että televisioiden LCD-ruutuja koskeva tietojenvaihto oli osa samaa kokonaissuunnitelmaa kuin tietotekniikassa käytettäviä LCD-näyttöjä koskeva tietojenvaihto ja siten osa samaa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkettua kilpailusääntöjen rikkomista.

124 Muilla kantajan perusteluilla ei saateta kyseenalaiseksi sitä toteamusta, että kyse oli nimenomaan yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatketusta kilpailusääntöjen rikkomisesta, joka koskee sekä tietotekniikassa käytettäviä LCD-näyttöjä että televisioiden LCD-ruutuja ja josta komissiolla oli oikeus määrätä seuraamukseksi yhteinen sakko.

125 Ensinnäkään sillä seikalla, että kartelliin osallistuneet yritykset alkoivat keskustella televisioiden LCD-ruutuja koskevista tiedoista kartellin ensimmäisen vaiheen – jonka aikana kartelli koski ainoastaan tietotekniikassa käytettäviä LCD-näyttöjä – jälkeen, ei ole merkitystä. Koska on osoitettu, että kartellikokouksissa vaihdetut tiedot ja tehdyt päätökset, jotka koskivat televisioiden LCD-ruutuja, olivat osa samaa tietotekniikassa käytettäviä LCD-näyttöjen osalta laadittua kokonaissuunnitelmaa, sillä, milloin kyseinen kartellin laajentaminen kunkin osallistujan osalta tapahtui, ei näet ole vaikutusta. Lisäksi on korostettava, että komissio otti sakkojen määrän laskemiseksi huomioon kunkin yrityksen, jolle riidanalainen päätös on osoitettu, merkityksellisen myynnin arvon keskiarvon koko rikkomisajanjakson ajalta. Tähän keskiarvoon vaikutti kantajalle edullisella tavalla se, että kantaja ei valmistanut rikkomisajanjakson alkuaikoina televisioiden LCD-ruutuja.

126 Se, ettei kantaja valmistanut lainkaan televisioiden LCD-ruutuja siihen aikaan, kun niitä koskeva tietojenvaihto ns. kidekokouksissa aloitettiin, ei muuta sitä seikkaa, että kun kantaja laajensi toimintansa televisioiden LCD-ruutuihin, se saattoi hyötyä tiedoista, joita sillä oli muiden tällä alalla sitä ennen toimineiden, kartelliin osallistuneiden yritysten hinnoista ja tuotantokapasiteeteista. Oikeuskäytännöstä ilmenee, että yrityksen voidaan katsoa olevan vastuussa yhdenmukaistetusta menettelytavasta, vaikka sen osallistuminen rajoittuisi pelkkään sen kilpailijoiden tulevaa käyttäytymistä koskevien tietojen vastaanottamiseen (ks. vastaavasti asia T-54/03, Lafarge v. komissio, tuomio 8.7.2008, 459 ja 460 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). On siis mahdollista, että yritys on osallistunut välittömästi ainoastaan osaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavasta kilpailunvastaisesta toiminnasta mutta että se on tiennyt kaikesta muusta samaan päämäärään pyrkivien kartellin muiden osallistujien suunnittelemasta tai toteuttamasta kilpailunvastaisesta toiminnasta tai että se saattoi kohtuudella ennakoida sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin. Tällaisessa tapauksessa komissiolla on oikeus katsoa kyseisen yrityksen olevan vastuussa tällaisen rikkomisen muodostamasta kilpailunvastaisesta toiminnasta kokonaisuudessaan ja siten rikkomisesta kokonaisuudessaan (asia C-441/11 P, komissio v. Verhuizingen Coppens, tuomio 6.12.2012, 43 kohta).

127 Näin ollen ei ole tarpeen tutkia sen asiakirjan, johon komissio tukeutui todetessaan, että kartellin laajentaminen televisioiden LCD-ruutuihin alkoi syyskuussa 2002, todistusarvoa, jonka kantaja on asettanut kyseenalaiseksi.

128 Toiseksi merkitystä ei ole sillä, että tietotekniikassa käytettävät LCD-näytöt ja televisioiden LCD-ruudut voivat kuulua eri markkinoille, kuten kantaja väittää. Tästä on muistutettava ensinnäkin, ettei ole välttämätöntä, että yhtenä kokonaisuutena pidettävä kilpailusääntöjen rikkominen koskee samaa tuotetta tai keskenään korvattavissa olevia tuotteita. Tältä osin merkityksellisiä kriteerejä on myös muita, kuten kyseessä olevien käytäntöjen tavoitteiden samuus tai eroavuus, rikkomiseen osallistuneiden yritysten samuus, kyseisten käytäntöjen täytäntöönpanotapojen samuus, rikkomiseen osallistuneiden yritysten puolesta toimineiden luonnollisten henkilöiden samuus ja kyseessä olevien käytäntöjen maantieteellisten soveltamisalojen samuus (ks. vastaavasti asia T-410/09, Almamet v. komissio, tuomio 12.12.2012, 172 ja 174 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Kuten edeltä 110–127 kohdasta ilmenee, nämä kriteerit täyttyvät nyt käsiteltävässä asiassa.

129 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisen yhteydessä on määritettävä merkitykselliset markkinat sen selvittämiseksi, onko kyseinen sopimus omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko sen tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua sisämarkkinoilla tai seuraako siitä, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy sisämarkkinoilla. Tästä syystä komissiolla on velvollisuus rajata merkitykselliset markkinat SEUT 101 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehtävässä päätöksessä ainoastaan, jos ilman tällaista rajausta ei ole mahdollista päätellä, onko kyseinen sopimus, yritysten yhteenliittymän päätös tai yhdenmukaistettu menettelytapa omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko sen tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua sisämarkkinoilla tai seuraako siitä, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy sisämarkkinoilla (asia T-38/02, Groupe Danone v. komissio, tuomio 25.10.2005, Kok., s. II-4407, 99 kohta ja asia T-48/02, Brouwerij Haacht, komissio, tuomio 6.12.2005, Kok., s. II-5259, 58 kohta; ks. myös asia C-111/04 P, Adriatica di Navigazione v. komissio, määräys 16.2.2006, 31 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

130 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja ei ole riitauttanut sitä, että kartelli oli omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja sen tarkoituksena oli estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua sisämarkkinoilla.

131 Oikeuskäytännössä on myös täsmennetty, että markkinat, joita tarkoitetaan komission päätöksessä, jolla SEUT 101 artiklan rikkominen todetaan, määritetään kartellin sopimusten ja toiminnan perusteella (ks. asia T-384/06, IBP ja International Building Products France v. komissio, tuomio 24.3.2011, Kok.,

s. II-1177, 118 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kuten komissio perustellusti huomauttaa, nyt käsiteltävässä asiassa kartellin jäsenet ovat tietoisesti kohdistaneet kilpailunvastaisen toimintansa samanaikaisesti sekä tietotekniikassa käytettäviin LCD-näyttöihin että televisioiden LCD-ruutuihin.

132 Seuraavaksi on tarkasteltava kantajan väitettä, joka perustuu asiassa T-61/99, Adriatica di Navigazione vastaan komissio, 11.12.2003 annettuun tuomioon (Kok., s. II-5349, 36 kohta) ja jonka mukaan komissio määritteli kyseiset markkinat riittämättömällä tavalla ja käsitti siten väärin riidanalaisessa päätöksessä todetun kilpailusääntöjen rikkomisen täsmällisen luonteen ja laajuuden.

133 Tästä on muistutettava, että edellä mainitussa asiassa Adriatica di Navigazione vastaan komissio annetun tuomion 30 kohdassa tosin todettiin, että komission merkityksellisten markkinoiden määritelmää vastaan esitetyt väitteet voivat koskea muita SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamiselle ominaisia seikkoja kuin kilpailun rajoittamista sisämarkkinoilla ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikuttamista, kuten kysymyksessä olevan kartellin laajuutta, sitä, oliko se yhtenä kokonaisuutena pidettävä tai kokonaisvaltainen, sekä kunkin yrityksen osallisuuden laajuutta. Kyseisessä asiassa annetun tuomion 31 ja 32 kohdassa lisäksi korostetaan, että komission päätöksellä, jossa todetaan osallistuminen kartelliin, voi olla merkittäviä seurauksia yritysten, joille päätös on osoitettu, ja kolmansien välisiin suhteisiin. On myös toivottavaa, että kun komissio tekee päätöksen, jossa todetaan jonkin yrityksen osallistuminen monitahoiseen, kollektiiviseen ja jatkuvaan rikkomiseen, sen lisäksi, että se tutkii, onko SEUT 101 artiklan 1 kohdan erityisiä soveltamisedellytyksiä noudatettu, se ottaa huomioon sen, että kun tällaisen päätöksen seurauksena on kunkin yrityksen, jolle päätös on osoitettu, yrityskohtainen vastuu, vastuu koskee vain toteen näytettyä osallistumista kollektiivisiin menettelyihin, joista on määrätty seuraamus ja jotka on määritelty oikein.

134 Tämänkään oikeuskäytännön valossa kantajan nyt käsiteltävässä asiassa esittämä perustelu ei kuitenkaan voi menestyä. Edeltä 110–127 kohdasta nimittäin ilmenee, että komissio katsoi kantajan olevan vastuussa ainoastaan siitä kilpailusääntöjen rikkomisesta, joka konkretisoitui osallistumisena ns. kidekokouksiin ja niihin liittyviin kahdenvälisiin kokouksiin, joiden tarkoituksena oli sekä tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen että televisioiden LCD-ruutujen hintojen ja tuotantokapasiteettien yhteen sovittaminen. Se, ettei markkinoita, joita kartelli koski, ollut määritelty täsmällisemmin, ei siis johtanut siihen, että kantajalle olisi aiheutunut edellä 133 kohdassa mainitussa asiassa Adriatica di Navigazione vastaan komissio annetussa tuomiossa esitettyjä riskejä.

Yhteydenpidon japanilaisiin toimittajiin huomioon ottamatta jättäminen

135 Kantaja arvostelee komissiota siitä, ettei se ottanut huomioon sitä, että riidanalaisessa päätöksessä todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneet korealaiset yritykset väitetysti tekivät yhteistyötä televisioiden LCD-ruutujen japanilaisten toimittajien kanssa, jotka kantajan mukaan olivat yhdessä kartelliin osallistuneiden korealaisten yritysten kanssa pääasialliset toimijat kyseisillä markkinoilla, kun taas kantajan rooli markkinoilla oli toissijainen. Kantajan mukaan varsinainen kilpailusääntöjen rikkominen, jonka osalta komission olisi pitänyt ryhtyä toimenpiteisiin kyseisiin LCD-paneeleihin liittyen, perustui näiden markkinoiden pääasiallisten toimijoiden väliseen yhteistoimintaan. Kantaja katsoo, että komissio laiminlöi näin ollen perusteluvelvollisuutensa sekä loukkasi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta.

Alustavat huomautukset

136 On todettava, että vaikka komissio voi yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen käsitettä koskevan oikeuskäytännön perusteella ryhtyä toimenpiteisiin yhden ainoan menettelyn tai yhden ainoan päätöksen kautta samanaikaisesti useiden sellaisten menettelyjen osalta, joiden osalta se olisi voinut ryhtyä toimenpiteisiin erikseen, tästä ei kuitenkaan seuraa, että komissiolla olisi velvollisuus toimia tällä tavoin. Vaikka oletettaisiin, että väitetty televisioiden LCD-ruutujen japanilaisten toimittajien ja riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettuun kartelliin osallistuneiden

korealaisten yritysten yhteistoiminta rikkoo SEUT 101 artiklaa ja että kyseinen rikkominen kuuluu samaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka on todettu riidanalaisessa päätöksessä, komissiolla ei siis kuitenkaan ole velvollisuutta ryhtyä samalla kertaa toimenpiteisiin kaikkien näiden menettelytapojen osalta.

137 Komissiolla on harkintavaltaa aloittamiensa menettelyjen laajuuden osalta. Oikeuskäytännön mukaan komissiota ei tämän vuoksi voida velvoittaa toteamaan kaikkea kilpailunvastaista käyttäytymistä ja määräämään siitä seuraamuksia, eivätkä unionin tuomioistuimet voi myöskään katsoa – edes sakon alentamiseksi – että komission olisi sillä käytettävissä olleiden todisteiden valossa pitänyt katsoa, että tietty yritys oli rikkonut kilpailusääntöjä tiettynä ajanjaksona (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomion 369 ja 370 kohta).

138 Tämän harkintavallan käyttöön kohdistuu tuomioistuinvalvonta. Oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, että komission voidaan katsoa syyllistyneen tällä valinnallaan harkintavallan väärinkäyttöön ainoastaan, jos voidaan osoittaa, että se on ilman objektiivista syytä aloittanut yhtenäisen tosiseikaston osalta kaksi erillistä menettelyä (ks. vastaavasti asia C-441/07 P, komissio v. Alrosa, tuomio 29.6.2010, Kok., s. I-5949, 89 kohta).

139 Nyt käsiteltävässä asiassa komissio katsoi, ettei sillä ollut – ainakaan vielä – hallussaan riittäviä todisteita kyseisiä japanilaisia toimittajia vastaan, ja se päätti näin ollen olla ryhtymättä toimenpiteisiin näitä vastaan samaan aikaan kuin kantajaa ja muita sellaisia yrityksiä vastaan, joille riidanalainen päätös on osoitettu ja joita vastaan sillä sitä vastoin oli lukuisia todisteita kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaolosta niin tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen kuin televisioiden LCD-ruutujenkin osalta, kuten edellä on todettu (110–134 kohta). Tämä seikka on sellainen objektiivinen syy, jonka perusteella komission valinta oli perusteltu. On kuitenkin huomattava, että japanilaisia toimittajia vastaan käynnistämässään menettelyssä komission on noudatettava ne bis in idem -periaatetta suhteessa kantajaan.

Väitetty perusteluvelvollisuuden laiminlyönti

140 Kantaja väittää, että komission olisi pitänyt riidanalaisessa päätöksessä selittää syyt, joiden vuoksi se jätti japanilaiset televisioiden LCD-ruutujen toimittajat riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneen menettelyn ulkopuolelle.

141 Tästä on muistutettava, ettei komissiolla ollut velvollisuutta esittää riidanalaisessa päätöksessä syitä sille, minkä vuoksi se ei ryhtynyt toimenpiteisiin japanilaisia toimittajia vastaan tässä menettelyssä. Oikeuskäytännön mukaan näet toimen perusteluvelvollisuus ei voi pitää sisällään toimen tehneen toimielimen velvollisuutta perustella sitä, ettei se ole tehnyt muita vastaavia kolmansille osapuolille osoitettuja toimia (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2501, 414 kohta ja asia T-304/02, Hoek Loos v. komissio, tuomio 4.7.2006, Kok., s. II-1887, 63 kohta).

Väitetty yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen

142 On muistutettava, että edellä 93 kohdassa mieliin palautetun oikeuskäytännön mukaan silloin, kun yritys on käyttäytymisellään rikkonut SEUT 101 artiklan 1 kohtaa, se ei voi vapautua kaikista seuraamuksista sillä perusteella, ettei muille taloudellisille toimijoille ole määrätty sakkoa, vaikka unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi ei ole saatettu viimeksi mainittujen tilannetta, kuten nyt esillä olevassa asiassa (em. asia Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomion 1 kohta). Tältä osin on todettava, että vaikka pitääkin paikkansa, ettei komissiolla ole oikeutta syrjiä yrityksiä muihin samaan kartelliin osallistuneisiin yrityksiin nähden, on kuitenkin todettava, että kilpailusääntöjen rikkominen, josta kantajaa arvostellaan, perustuu osallistumiseen yhteistoimintaan, joka tapahtui ns. kidekokouksissa ja niihin liittyvissä kahdenvälisissä kokouksissa kartellin kohteena olevien

taiwanilaisten ja korealaisten toimittajien välillä. Koska japanilaiset toimittajat eivät osallistuneet tähän yhteistyöhön, komissio ei syyllistynyt riidanalaista päätöstä tehdessään epäyhdenvertaiseen kohteluun tältä osin.

143 Kantajan perustelusta, jonka mukaan merkityksellisiä olivat ainoastaan ne televisioiden LCD-ruutuja koskevat keskustelut, joihin japanilaiset toimittajat osallistuivat – ja joihin kantaja ei osallistunut –, riittää, kun muistutetaan, että komissio on esittänyt riittävät todisteet sen osoittamiseksi, että yritykset, joille riidanalainen päätös on osoitettu, tekivät yhteistyötä kokonaissuunnitelman mukaisesti niin tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöjen kuin televisioiden LCD-ruutujenkin osalta (ks. edellä 105–134 kohta). Tätä yhteistoimintaa on pidettävä kilpailusääntöjen rikkomisena, jonka osalta komissiolla on oikeus ryhtyä toimenpiteisiin riippumatta siitä, onko tapahtunut muita mahdollisia televisioiden LCD-ruutuja koskevia rikkomisia, joihin tietyt yritykset, joille riidanalainen päätös on osoitettu – muut kuin kantaja –, saattavat olla osallistuneet.

144 Vastauksena kantajan perusteluun, joka liittyy komission hallinnolliseen käytäntöön ja erityisesti [EY] 81 artiklan soveltamismenettelystä 15.10.2008 tehtyyn komission päätökseen K(2008) 5955 lopullinen (asia COMP/39.188 – Banaanit; jäljempänä banaaneja koskeva päätös), on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission päätöskäytäntö ei ole sakkojen määrittämisen oikeudellinen kehys kilpailuoikeuden alalla ja että muita asioita koskevat päätökset ovat luonteeltaan vain viitteellisiä syrjinnän mahdollisen olemassaolon osalta, koska on epätodennäköistä, että niihin liittyvät olosuhteet, kuten markkinat, tuotteet, yritykset ja asianomaiset ajanjaksot, olisivat identtisiä (ks. asia T-73/04, Carbone-Lorraine v. komissio, tuomio 8.10.2008, Kok., s. II-2661, 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

145 Jotta voidaan korostaa eroja niiden tosiseikkojen, joita tarkoitetaan banaaneja koskevassa päätöksessä, ja nyt käsiteltävän asian tosiseikkojen välillä, on huomattava, että eräälle kyseisen päätöksen tarkoittamaan kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneista yrityksistä määrätyn sakon määrää alennettiin 10 prosentilla sen lieventävän seikan perusteella, ettei asiakirja-aineistosta ilmennyt, että kyseinen yritys olisi tiennyt tietyistä asianomaiseen rikkomisen sellaisista osista, joihin se ei osallistunut suoraan tai joita se ei saattanut kohtuudella ennakoida (ks. banaaneja koskevan päätöksen 465 ja 466 perustelukappale).

146 Nyt käsiteltävään asiaan ei sitä vastoin sisälly vastaavia seikkoja, koska kantaja – joka on osallistunut riidanalaisessa päätöksessä todetun kilpailusääntöjen rikkomisen kaikkiin osiin – pyrkii vetoamaan siihen, ettei se osallistunut tiettyyn rikkomiseen, johon osallistui muita yrityksiä.

147 Kuten komissio perustellusti huomautti, vaikka oletettaisiin, että televisioiden LCD-ruutujen korealaisten ja japanilaisten toimittajien väliset kahdenväliset kontaktit muodostivat yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen yhdessä riidanalaisessa päätöksessä todetun rikkomisen kanssa eikä kantaja tiennyt näiden kahdenvälisten kontaktien olemassaolosta, tästä ei missään tapauksessa kuitenkaan seuraa, että kantajaa vastaan esitetyt väitteet, jotka perustuvat sen osallistumiseen riidanalaisessa päätöksessä todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, olisivat perusteettomia tai että kantajalle määrätyn sakon määrää olisi alennettava. Ei nimittäin voida väittää, että sellaisen laajemman kartellin yhteydessä, joka kattaisi japanilaiset toimittajat, määrätty sakko olisi lopulta ollut kantajan osalta määrältään pienempi. Suurempien prosenttimäärien soveltamisesta rikkomisen vakavuuden ja ”lisämaksun” perusteella seuraava sakon määrän korottaminen olisi voinut korvata tai jopa ylittää mahdollisen sakon määrän alentamisen, jonka komissio olisi voinut myöntää kantajalle lieventävän seikan perusteella.

Väitetty suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen

148 Kantaja vetoaa suhteellisuusperiaatteen loukkaamiseen sillä perusteella, ettei komissio sen mukaan ottanut huomioon sitä, että televisioiden LCD-ruutuihin liittyvä kilpailunvastainen toiminta oli luonteeltaan vähemmän vakavaa kuin tietotekniikassa käytettävien LCD-näyttöihin liittyvä toiminta.

149 Vastauksena tähän perusteluun on todettava ensinnäkin, että komissio katsoi perustellusti, että kyseessä oli yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen. Oikeuskäytännöstä seuraa, ettei komissiolla ole velvollisuutta tarkastella erikseen kutakin todetun yhden ainoan rikkomisen muodostavaa tekijää, muun muassa siitä syystä, että olemassa oli kaikille kartellin jäsenille yhteinen strategia (ks. vastaavasti em. asia Carbone-Lorraine v. komissio, tuomion 49 kohta).

150 Toiseksi komission käyttämien kerrointen oikeasuhteisuudesta rikkomisen vakavuuteen ja ”lisämaksuun” nähden (ks. edellä 24 kohta) on muistutettava, että vuoden 2006 suuntaviivoista ja niiden taustalla olevasta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arvioinnin perusteina ovat lähtökohtaisesti kilpailusääntöjen rikkomista itsessään koskevat seikat, kuten rikkomisen luonne ja kaikkien osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus, rikkomisen maantieteellinen ulottuvuus ja se, onko rikkominen toteutunut käytännössä. Tätä arviointia mukautetaan sen jälkeen kutakin rikkomiseen osallistunutta yritystä koskevien raskauttavien tai lieventävien seikkojen perusteella (ks. vastaavasti asia T-348/08, Aragonesas Industrias y Energía v. komissio, tuomio 25.10.2011, Kok., s. II-7583, 264 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

151 Tämän ensimmäisen vaiheen tavoitteena on kullekin yritykselle määrättävän sakon perusmäärän määrittäminen soveltamalla kyseisten tuotteiden tai palvelujen myynnin arvoon kunkin yrityksen relevanteilla maantieteellisillä markkinoilla ensimmäistä kerrointa, joka perustuu rikkomisen vakavuuteen, ja toista kerrointa, jolla ehkäistään yrityksiä ryhtymästä uudestaan vastaaviin lainvastaisiin toimiin. Kummankin kertoimen määrittelyssä käytetään seikkoja, jotka perustuvat koko kyseisen rikkomisen erityispiirteisiin eli kaikkien osapuolten kaikkeen kilpailuvastaiseen toimintaan (ks. vastaavasti em. asia Aragonesas Industrias y Energía v. komissio, tuomion 265 kohta).

152 Tästä seuraa, että vaikka oletettaisiin, että televisioiden LCD-ruutuihin liittyvä kilpailuvastainen toiminta oli vähemmän vakavaa kuin tietotekniikassa käytettäviin LCD-näyttöihin liittyvä toiminta, komissiolla oli oikeus vahvistaa rikkomisen vakavuuteen perustuva kerroin ja ”lisämaksuun” liittyvä kerroin siten, että se otti huomioon kokonaissuunnitelman, joka kuului kyseiseen yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun rikkomiseen, johon kaikki tämä toiminta liittyi.

153 Siitä seikasta, että komissio sovelsi banaaneja koskevassa päätöksessä pienempiä prosenttimääriä kuin riidanalaisessa päätöksessä ja alensi sakon määrää huomattavasti lieventävän seikan perusteella, riittää, kun viitataan edellä 144 kohdassa mainittuun oikeuskäytäntöön ja todetaan, että kyseisessä päätöksessä komissio alensi sakon määrää banaanimarkkinoihin sovellettavan voimassa olevan säännöstön luoman erityistilanteen perusteella (ks. banaaneja koskevan päätöksen 460 perustelukappale ja siinä oleva viittaus sekä 467 perustelukappale).

154 Edellä esitetyn perusteella toinen kanneperuste on hylättävä.

3. *Kolmas kanneperuste, joka koskee sitä seikkaa, että komission huomioon ottamaan myyntiin oli kantajan osalta sisällytetty virheellisesti muuta myyntiä kuin kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myyntiä*

155 Tukeakseen vaatimustaan, jonka mukaan unionin yleisen tuomioistuimen on muutettava kantajalle riidanalaisessa päätöksessä määrätyn sakon määrää, kantaja vetoaa kolmanteen kanneperusteeseen, joka perustuu lähinnä siihen, että sakon määrä oli laskettu virheellisen myynnin arvon perusteella, koska kantaja oli sisällyttänyt siihen epähuomiossa muita LCD-paneelilajeja kuin riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetut lajit.

156 On muistutettava, että komission tekemien päätösten laillisuusvalvontaa täydentää täysi harkintavalta, joka unionin tuomioistuimille on annettu asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla SEUT 261 artiklan mukaisesti. Tämän harkintavallan nojalla unionin tuomioistuimet voivat täten paitsi pelkästään tutkia seuraamuksen laillisuuden myös korvata komission arvioinnin omallaan ja siten poistaa määrätyn sakon taikka uhkasakon tai alentaa tai korottaa sen määrää.

157 Näin ollen unionin yleisen tuomioistuimen on täyttä harkintavaltaa käyttäen arvioitava ratkaisunsa antamishetkellä, vastaako kantajalle määrätyn sakon määrä oikeasuhteisesti kyseessä olevan rikkomisen vakavuutta (asia T-343/06, Shell Petroleum ym. v. komissio, tuomio 27.9.2012, 117 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

158 Nyt käsiteltävässä asiassa asianosaisten välillä on riidatonta, että kantajan tekemien virheiden vuoksi sille määrätyn sakon perusmäärä oli ennen pyöristämistä 301 684 468 euroa ja että kyseisistä virheistä johtuva osuus siitä oli 13 246 618 euroa. Asianosaiset ovat sitä vastoin eri mieltä tavasta, jolla nämä määrät on pyöristettävä.

159 Kantaja vaatii kannekirjelmässään, että riidanalaisessa päätöksessä sille asetetun sakon määrästä eli 300 000 000 eurosta vähennetään 13 250 000 euron määrä. Sen mukaan sakon tarkistetun määrän pitäisi siis olla 286 750 000 euroa.

160 Komissio selittää vastineessaan, että se pyöristi kaikkien riidanalaisen päätöksen adressaattien osalta sakon perusmäärän kahden ensimmäisen numeron tarkkuudella alaspäin lukuun ottamatta niitä tapauksia, joissa tämä alennus oli enemmän kuin 2 prosenttia sakon määrästä ennen pyöristämistä, missä tapauksessa komissio teki pyöristyksen kyseisen määrän kolmen ensimmäisen numeron tarkkuudella.

161 Tästä on huomautettava, että kantajan osalta riidanalaisessa päätöksessä pyöristys tehtiin kahden ensimmäisen numeron tarkkuudella. Sakon perusmäärä ilman pyöristystä oli nimittäin 301 684 468 euroa kun taas kyseinen määrä pyöristettynä oli 300 000 000 euroa, kuten riidanalaisen päätöksen taulukosta 6 ilmenee.

162 Komission mukaan kantajan esittämä laskelma on virheellinen, koska siihen sisältyy kaksi pyöristystä eli komission riidanalaisesta päätöksestä ilmenevä sakon perusmäärään jo sovellettu pyöristys ja pyöristys, jonka perusteella alennuksen määrää korotettiin 13 246 618 eurosta 13 250 000 euroon siitä syystä, että muiden kuin kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myynti jätettiin myynnin arvon ulkopuolelle.

163 Kuten komissio huomauttaa, riidanalaisessa päätöksessä sitä vastoin käytettiin menetelmää, jonka perusteella oikaistusta myynnin arvosta seuraavan perusmäärän, eli 288 437 850 euron, perusteella saatu määrä oli pyöristettynä 288 000 000 euroa. Kahden ensimmäisen numeron tarkkuudella tehdyllä pyöristyksellä alennuksen määräksi saatiin 8 437 850 euroa eli enemmän kuin 2 prosenttia (2,9 prosenttia) pyöristämättömästä perusmäärästä.

164 Kantaja katsoo vastauskirjelmässään, että se, että sen uuden sakon määrä pyöristettiin kahden ensimmäisen numeron sijaan kolmen ensimmäisen numeron tarkkuudella, johti siihen, että kantaja oli riidanalaisen päätöksen adressaattiyrityksistä se, joka hyötyi pyöristyksestä vähiten. Kantaja vaatii näin ollen tuntuvampaa sakon alennusta.

165 Tästä on todettava, että vaikka unionin yleisen tuomioistuimen on sakon määrää määrittäessään itse arvioitava olosuhteet yksittäistapauksessa, täyden harkintavallan käyttäminen sakkojen määrää määritettäessä ei saa johtaa syrjintään niiden yritysten välillä, jotka ovat osallistuneet SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaiseen yhdenmukaistettuun menettelytapaan (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Verhuizingen Coppens, tuomion 80 kohta).

166 Nyt käsiteltävässä asiassa komissio sovelsi riidanalaisessa päätöksessä edellä 160 kohdassa kuvattua pyöristysmenetelmää kaikkiin kartelliin osallistuneisiin yrityksiin. Tämä menetelmä on objektiivinen, ja se mahdollistaa sen, että kaikkien kartelliin osallistuneiden yritysten eduksi sovelletaan sakkojen alennusta kahden prosentin rajoissa. Vaikka pitääkin paikkansa, että tietyt alennukset ovat tuntuvampia kuin toiset ja että kantajan hyväksi sovellettu alennus olisi prosentuaalisesti pienin, jos unionin yleinen tuomioistuin noudattaisi tätä menetelmää, on todettava, että kaikkiin pyöristysmenetelmiin sisältyy tarkistuksia, jotka vaihtelevat kunkin yrityksen osalta ja jotka johtavat tuntuvampaan tai vähemmän tuntuvaan alennukseen. Koska komission valitsema menetelmä hyödyttää, joskin eri määrin, yrityksiä, joille riidanalaisen päätös on osoitettu, ja tämä etu voi olla korkeintaan 2 prosenttia, tässä menetelmässä on siis syytä pitäytyä sen välttämiseksi, että yrityksiä kohdellaan toisiinsa nähden eri tavalla (ks. vastaavasti asia T-299/08, Elf Aquitaine v. komissio, tuomio 17.5.2011, Kok., s. II-2149, 307 ja 308 kohta).

167 On kuitenkin muistutettava, että komissiolla on oikeus asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 2 ja 3 kohdan tehokkaan vaikutuksen turvaamiseksi velvoittaa yritys toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot yrityksen tiedossa mahdollisesti olevista seikoista ja tarvittaessa yrityksen hallussa olevat kyseisiä asioita koskevat asiakirjat sillä ainoalla edellytyksellä, ettei komissio vaadi yritystä antamaan sellaisia vastauksia, joiden seurauksena sen olisi myönnettävä sellainen kilpailusääntöjen rikkominen, josta komission on hankittava selvitys (asia 374/87, Orkem v. komissio, tuomio 18.10.1989, Kok., s. 3283, Kok. Ep. X, s. 231, 34 ja 35 kohta). Yrityksellä, jolle komissio lähettää tietojensaantipyynnön asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan mukaisesti, on näin ollen velvollisuus myötävaikuttaa aktiivisesti tutkimuksen suorittamiseen, ja sille voidaan määrätä tämän asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityinen sakko, joka voi olla jopa yksi prosentti sen kokonaisliikevaihdosta, jos se antaa tahallisesti tai tuottamuksellisesti virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja (em. asia Shell Petroleum ym. v. komissio, tuomion 118 kohta).

168 Tästä seuraa, että täyttä harkintavaltaa käyttäessään unionin yleinen tuomioistuin voi ottaa huomioon yrityksen mahdollisen myötävaikuttamisen puuttumisen ja korottaa vastaavasti sille SEUT 101 tai SEUT 102 artiklan rikkomisen vuoksi määrättyä sakkoa sillä edellytyksellä, ettei tälle yritykselle ole määrätty samasta toiminnasta asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohtaan perustuvaa erityistä sakkoa (em. asia Shell Petroleum ym. v. komissio, tuomion 118 kohta).

169 Näin voi olla esimerkiksi tilanteessa, jossa vastauksessaan komission tietojensaantipyyntöön yritys ei ole hallinnollisen menettelyn aikana tahallisesti tai tuottamuksellisesti ilmoittanut tietoja, jotka ovat ratkaisevia sakon määrän määrittämiseksi ja jotka olivat tai olisivat saattaneet olla sen hallussa riidanalaisen päätöksen tekohetkellä. Jos unionin yleinen tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole estettä ottaa huomioon tällaisia tietoja, sellaisen yrityksen tapauksessa, joka ilmoittaa nämä tiedot vasta oikeudenkäynnin aikana ja vaarantaa siten hallinnollisen menettelyn tarkoituksen ja asianmukaisen kulun, unionin yleinen tuomioistuin voi ottaa tämän huomioon määrittäessään sakon asianmukaista määrää (em. asia Shell Petroleum ym. v. komissio, tuomion 119 kohta).

170 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja myöntää tehneensä virheitä toimittaessaan komissiolle tietoja, jotka ovat ratkaisevia merkityksellisen myynnin arvon määrittämiseksi, koska se sisällytti myynnin arvoon muiden tuotteiden kuin kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myyntiä. Komissio vahvistaa, ettei kyseisiä tuotteita olisi pitänyt sisällyttää laskelmaan.

171 Asiakirja-aineistosta ilmenee lisäksi, että nämä virheet johtuvat siitä, ettei kantaja ollut tarkentanut komissiolle annettavien tietojen laskentaa varten valitsemalleen yritykselle tiettyjen LCD-paneelien erityispiirteitä.

172 Unionin yleinen tuomioistuin katsoo, ettei tämän seikan perusteella voida katsoa, että kantaja laiminlöi asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan mukaisen yhteistyövelvoitteensa siinä määrin, että tämä olisi otettava huomioon sakon määrän laskemisessa. Kantaja ei nimittäin pyrkinyt johtamaan komissiota harhaan eikä toimittanut sille käsittelemättömiä tietoja, joiden pohjalta komission olisi pitänyt laskea merkityksellinen myynnin arvo, toimittamatta samalla tarpeellisia täsmennyksiä, joiden perusteella kyseisistä tiedoista oli saatavissa nettomääräiset luvut. Kantaja turvautui ulkoisiin konsulttipalveluihin voidakseen toimittaa komissiolle tarvittavat tiedot mutta syyllistyi laiminlyöntiin, kun se ei selittänyt kyseisille konsulteille eri LCD-paneelien lajien välisiä eroja. Tästä on huomattava, ettei kantajalla selvästikään ollut minkäänlaista intressiä antaa komissiolle sellaisia virheellisiä tietoja, jotka sisälsivät muiden tuotteiden kuin kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myyntiä, koska nämä epätarkkuudet voivat vaikuttaa ainoastaan kantajan vahingoksi komission sille määräämän sakon määrää korottamalla.

173 Näin ollen nyt käsiteltävän asian olosuhteita arvioidaan oikein, kun kantajalle määrättävän sakon määrä lasketaan oikaistun myynnin arvon perusteella ja kun siihen sovelletaan – myös pyöristyksen osalta – samaa menetelmää, jota komissio sovelsi riidanalaisessa päätöksessä. Näin saatu määrä on siis 288 000 000 euroa (ks. 163 kohta edellä).

174 Kun otetaan huomioon edellä todettu, sakon määrä on alennettava 288 000 000 euroon ja kantajan muut vaatimukset on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

175 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Tämän artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi.

176 Nyt käsiteltävä asia ratkaistiin kantajan hyväksi ainoastaan sen seikan osalta, että komissio oli sisällyttänyt kantajalle määrättävän sakon perusmäärän laskemisessa huomioon otettavaan myynnin arvoon muiden tuotteiden kuin kartellin kohteena olevien LCD-paneelien myyntiä. Tämä virhe johtuu kuitenkin ainoastaan virheellisiä tietoja komissiolle toimittaneen kantajan huolimattomuudesta. Asia ratkaistiin sitä vastoin komission hyväksi kantajan kaikkien muiden vaatimusten osalta. Näin ollen asian olosuhteita arvioidaan oikein, kun kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti (ks. vastaavasti asia T-322/01, Roquette Frères v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3137, 338 ja 339 kohta).

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) InnoLux Corp:lle, aiemmin Chimei InnoLux Corp., [SEUT] 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 8.12.2010 tehdyn komission päätöksen K(2010) 8761 lopullinen (asia COMP/39.309 – LCD) 2 artiklassa määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 288 000 000 euroa.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) InnoLux velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kanninen Berardis Wetter

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä helmikuuta 2014.

Allekirjoitukset